

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN YLEISEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (laajennettu ensimmäinen jaosto)

19 päivänä kesäkuuta 2019*

Valtiontuet – Nürburgringin kompleksille vapaa-ajankeskuksen, hotellien ja ravintoloiden rakentamiseen ja kilpa-ajojen järjestämiseen myönnettyt yksittäiset tuet – Päätös, jolla tuet todetaan sisämarkkinoille soveltumattomiksi – Päätös, jossa todetaan, että sisämarkkinoille soveltumattomiksi todettujen tukien takaisinperintä ei koske Nürburgringin kompleksin uutta omistajaa – Kumoamiskanne – Kilpailuasemaan kohdistuvan huomattavan vaikutuksen puuttuminen – Tutkimatta jättäminen – Päätös, jossa alustavan tutkintavaiheen päätteeksi todetaan, että kyseessä ei ole valtiontuki – Kumoamiskanne – Asianomainen osapuoli – Oikeussuojan tarve – Tutkittavaksi ottaminen – Menettelyllisten oikeuksien loukkaaminen – Sellaisten vaikeuksien puuttuminen, jotka edellyttävät muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista – Kantelu – Sisämarkkinoille soveltumattomiksi todettujen tukien saajilla olevien omaisuuserien myynti – Avoin, läpinäkyvä, syrjimätön ja ehdoton tarjouspyyntömenettely – Huolellinen ja puolueeton tutkinta – Perusteluvollisuus

Asiassa T-353/15,

NeXovation, Inc., kotipaikka Hendersonville (Yhdysvallat), edustajinaan aluksi asianajajat A. von Bergwelt, F. Henkel ja M. Nordmann, sittemmin von Bergwelt ja Nordmann,

kantajana,

vastaan

Euroopan komissio, asiamiehinään L. Flynn, T. Maxian Rusche ja B. Stromsky,

vastaajana,

jossa on kyse SEUT 263 artiklaan perustuvasta kanteesta, jolla vaaditaan osittain kumoamaan Saksan Nürburgringille myöntämästä valtiontuesta SA.31550 (2012/C) (ex 2012/NN) 1.10.2014 tehty komission päätös (EU) 2016/151 (EUVL 2016, L 34, s. 1),

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (laajennettu ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja I. Pelikánová sekä tuomarit V. Valančius, S. Nihoul, J. Svingens ja U. Öberg (esittelevä tuomari),

kirjaaja: hallintovirkamies N. Schall,

ottaen huomioon asian käsittelyn kirjallisessa vaiheessa ja 30.1.2018 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

tuomion

I Asian tausta

- 1 Rheinland-Pfalzin osavaltiossa Saksassa sijaitseva Nürburgringin kompleksi (jäljempänä Nürburgring) muodostuu kilpa-ajoradasta (jäljempänä Nürburgringin kilparata), vapaa-ajanpuistosta, hotelleista ja ravintoloista.
- 2 Nürburgringin omistajat (jäljempänä myyjät) eli julkiset yritykset Nürburgring GmbH, Motorsport Resort Nürburgring GmbH ja Congress- und Motorsport Hotel Nürburgring GmbH saivat vuosina 2002–2012 pääasiallisesti Rheinland-Pfalzin osavaltiolta tukea vapaa-ajankeskuksen, hotellien ja ravintoloiden rakentamiseen ja formula 1 -kilpailujen järjestämiseen.

A Hallinnollinen menettely ja Nürburgringin omaisuuserien myynti

- 3 Komissio ilmoitti Saksan liittotasavallalle 21.3.2012 päivätyllä kirjeellä päätöksestään aloittaa SEUT 108 artiklan 2 kohdan mukainen muodollinen tutkintamenettely, joka koski Nürburgringin hyväksi vuosina 2002–2012 toteutettuja tukitoimenpiteitä. Tässä päätöksessä, jonka tiivistelmä julkaistiin Euroopan unionin virallisessa lehdessä (EUVL 2012, C 216, s. 14), komissio kehotti asianomaisia esittämään huomautuksensa kyseisistä toimenpiteistä.
- 4 Koska Saksan liittotasavalta ilmoitti komissiolle toteuttaneensa lisää tukitoimenpiteitä, komissio päätti aloittaa näihin uusiin toimenpiteisiin kohdistuvan muodollisen tutkintamenettelyn. Päätöksestä ilmoitettiin Saksan liittotasavallalle 7.8.2012 päivätyllä kirjeellä. Tässä päätöksessä, jonka tiivistelmä julkaistiin Euroopan unionin virallisessa lehdessä (EUVL 2012, C 333, s. 1), komissio kehotti asianomaisia esittämään huomautuksensa kyseisistä toimenpiteistä.
- 5 Amtsgericht Bad Neuenahr-Ahrweiler (Bad Neuenahr-Ahrweilerin alueellinen tuomioistuin, Saksa) totesi 24.7.2012 myyjät maksukyvyttömiksi. Se aloitti 1.11.2012 maksukyvyttömyysmenettelyn, joka ei aiheuta määräysvallan menetystä. Myyjien omaisuuserät päätettiin myydä (jäljempänä Nürburgringin omaisuuserien myynti). Myyjät nimesivät oikeudelliseksi ja taloudelliseksi neuvonantajakseen tilintarkastusyhtiö KPMG AG:n.
- 6 Nürburgringin toiminnanharjoittajaksi nimettiin 1.11.2012 Nürburgring Betriebsgesellschaft mbH, joka on yhden myyjistä eli Nürburgringin kokonaan omistama ja Amtsgericht Bad Neuenahr-Ahrweilerin määräämien maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjien perustama tytäryhtiö.
- 7 Nürburgringin omaisuuserien myymiseksi aloitettiin 15.5.2013 tarjouspyyntömenettely (jäljempänä tarjouspyyntömenettely).
- 8 Komissio ilmoitti 23.5.2013 Saksan liittotasavallalle ja maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjille edellytykset, jotka tarjouspyyntömenettelyn olisi täytettävä, jotta omaisuuserien myyntiä ei pidettäisi valtioneukena, ja ilmoitti, että ostajaksi valitulla tarjoajalla olisi velvollisuus maksaa mahdollisesti saamansa edut takaisin. Komissio, Saksan liittotasavalta ja maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjät olivat käyneet tästä neuvotteluja lokakuusta 2012 lähtien.
- 9 Tarjouspyyntömenettely eteni seuraavasti:
  - tarjouspyyntömenettelyn aloittamisesta ilmoitettiin erään maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjän 14.5.2013 julkaisemalla lehdistötiedotteella

- KPMG julkaisi 15.5.2013 kiinnostuksenilmaisupyynnön Financial Timesissa, Handelsblattissa ja Nürburgringin verkkosivustolla
  - kiinnostuksensa ilmaisi 70 mahdollista ostajaa
  - kiinnostuneille sijoittajille lähetettiin 19.7.2013 päivätyllä kirjeellä Nürburgringiin liittyvää asiakirja-aineistoa, ja heitä kehoitettiin esittämään alustavat tarjouksensa joko kaikista omaisuuseristä, omaisuuserien kokonaisuuksista tai yksittäisistä omaisuuseristä
  - määrääjäksi alustavien tarjousten esittämiseksi asetettiin 19.7.2013 päivätyllä kirjeellä 12.9.2013 ja myöhemmin 12.9.2013 päivätyllä kirjeellä 26.9.2013; kummassakin kirjeessä täsmennettiin, että myös määrääjän jälkeen jätetyt tarjoukset otettaisiin huomioon
  - helmikuun 2014 alkuun mennessä alustavan tarjouksensa oli esittänyt 24 mahdollista ostajaa, joiden joukossa oli kantajana oleva NeXovation Inc., tietotekniikka-, kulutushyödyke-, energia- ja autoalalla toimiva yhdysvaltalainen yksityisyritys
  - määrääjäksi, johon mennessä tarjouspyyntömenettelyn seuraavaan vaiheeseen hyväksytyjen mahdollisten ostajien oli toimitettava vahvistavat tarjouksensa, joihin tuli sisältyä täysimääräinen rahoitus sekä alustavasti neuvoteltu sopimus omaisuuserien ostosta, vahvistettiin 17.10.2013 päivätyllä kirjeellä 11.12.2013 ja myöhemmin 17.12.2013 päivätyllä kirjeellä 17.2.2014; jälkimmäisessä kirjeessä mainittiin, että myös tämän määrääjän jälkeen jätetyt tarjoukset otettaisiin huomioon mutta täsmennettiin, että myyjät saattaisivat valita ostajan hyvin pian tarjousten jättämiseksi asetetun määrääjän jälkeen
  - vahvistavan tarjouksen esitti 13 mahdollista ostajaa, joista kaikkia omaisuuseriä koskevan tarjouksen esitti neljä tarjoajaa eli Capricorn Nürburgring Besitzgesellschaft GmbH (jäljempänä Capricorn tai ostaja), toinen tarjoaja (jäljempänä tarjoaja 2), kantaja ja mahdollinen neljäs ostaja
  - kiinnostuneille sijoittajille 19.7.2013 ja 17.10.2013 lähetettyjen kirjeiden mukaan sijoittajien valintaperusteina olivat seuraavat vaatimukset: yhtäältä kokonaistuottojen maksimointi kaikkien omaisuuserien osalta ja toisaalta liiketoimen rahoituksen takaaminen; näiden valintaperusteiden perusteella tarjouspyyntömenettelyn viimeisessä vaiheessa otettiin huomioon tarjoajan 2 ja Capricornin tarjoukset, koska nämä olivat 7. ja 11.3.2014 jättämässään tarjouksissa yhtäältä tarjoutuneet ostamaan kaikki Nürburgringin omaisuuserät ja toisaalta toimittaneet vahvistukset siitä, että niillä oli ostoon tarvittava rahoitus. Myyntisopimusten luonnoksista neuvoteltiin yhtä aikaa kummankin tarjoajan kanssa
  - maksukyvyttömyysmenettelyn yhteydessä myyjien velkojainkokous hyväksyi 11.3.2014 Nürburgringin omaisuuserien myynnin Capricornille, jonka tarjous oli 77 miljoonaa euroa, kun taas tarjoajan 2 tarjous oli 47–52 miljoonaa euroa.
- 10 Kantaja teki 10.4.2014 komissiolle kantelun sillä perusteella, että tarjouspyyntömenettely ei ollut ollut avoin, läpinäkyvä, syrjimätön ja ehdoton ja että se ei ollut päättynyt Nürburgringin omaisuuserien myyntiin markkinahintaan, koska ne oli myyty paikalliselle tarjoajalle, jonka tarjous oli huonompi kuin kantajan ja jota oli suosittu tarjouspyyntömenettelyssä. Kantajan mukaan Capricorn oli siten saanut uutta tukea, jonka määrä vastasi Capricornin Nürburgringin omaisuuseristä maksaman ostohinnan ja näiden omaisuuserien markkinahinnan erotusta, ja taannut myyjien taloudellisen toiminnan jatkuvuuden, minkä vuoksi myyjille myönnetyn tuen takaisinperintämääräys oli laajennettava koskemaan myös Capricornia.

B Riidanalaiset päätökset

- 11 Komissio teki 1.10.2014 päätöksen (EU) 2016/151 valtiontuesta SA.31550 (2012/C) (ex 2012/NN), jonka Saksa on myöntänyt Nürburgringille (EUVL 2016, L 34, s. 1) ja 13.4.2015 tätä päätöstä koskevan oikaisun, joka julkaistiin sen internetsivustolla (jäljempänä yhdessä lopullinen päätös).
- 12 Lopullisen päätöksen 2 artiklassa komissio totesi, että tietyt myyjien hyväksi toteutetut tukitoimenpiteet (jäljempänä myyjille myönnettyt tuet) olivat sääntöjenvastaisia ja sisämarkkinoille soveltumattomia.
- 13 Komissio määräsi lopullisen päätöksen 3 artiklan 2 kohdassa, että myyjille myönnettyjen tukien takaisinperintä ei koskenut Capricornia eikä sen tytäryhtiöitä (jäljempänä ensimmäinen riidanalainen päätös).
- 14 Lopullisen päätöksen 1 artiklan viimeisessä luettelakohdassa komissio totesi, että Nürburgringin omaisuuserien myynti Capricornille ei ollut valtiontukea (jäljempänä toinen riidanalainen päätös).
- 15 Komissio nimittäin katsoi, että tarjouspyyntömenettely oli ollut avoin, läpinäkyvä ja syrjimätön, että tämä menettely oli johtanut markkinaehtojen mukaiseen myyntihintaan ja että myyjien ja ostajan välillä ei ollut taloudellista jatkuvuutta.

II Oikeudenkäyntimenettely ja asianosaisten vaatimukset

- 16 Kantaja nosti nyt käsiteltävän kanteen unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 26.6.2015 jättämällään kannekirjelmällä.
- 17 Komissio pyysi 15.10.2015 päivätyllä kirjeellä tiettyjen kannekirjelmän liitteiden käännättämistä oikeudenkäyntikielelle.
- 18 Unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 3.11.2015 jättämällään asiakirjalla myyjät pyysivät saada osallistua tähän oikeudenkäyntiin väliintulijoina tukeakseen komission vaatimuksia. Unionin yleisen tuomioistuimen kahdeksannen jaoston puheenjohtaja hyväksyi väliintulohakemuksen 18.4.2016 antamallaan määräyksellä.
- 19 Myyjät ilmoittivat unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 3.5.2016 jättämällään kirjeellä, että ne peruuttavat väliintulohakemuksensa.
- 20 Unionin yleisen tuomioistuimen kahdeksannen jaoston puheenjohtajan 6.7.2016 antamalla määräyksellä myyjät poistettiin väliintulijoina unionin yleisen tuomioistuimen rekisteristä, ja ne veloitettiin vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluisistaan sekä korvaamaan muille osapuolille väliintulosta aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.
- 21 Asiaan määrättiin unionin yleisen tuomioistuimen presidentin 3.10.2016 tekemällä päätöksellä uusi esittelevä tuomari, ja se siirrettiin käsiteltäväksi unionin yleisen tuomioistuimen ensimmäiseen jaostoon.
- 22 Unionin yleinen tuomioistuin esitti 31.7.2017 työjärjestyksensä 89 artiklan mukaisena prosessinjohtotoimena komissiolle kirjallisen kysymyksen, johon tätä pyydettiin vastaamaan kirjallisesti. Komissio esitti vastauksensa 6.9.2017.
- 23 Unionin yleinen tuomioistuin päätti ensimmäisen jaoston ehdotuksesta työjärjestyksensä 28 artiklan mukaisesti antaa asian laajennetun ratkaisukokoonpanon käsiteltäväksi.

- 24 Unionin yleinen tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) päätti 29.11.2017 aloittaa asian käsittelyn suullisen vaiheen ja kehotti työjärjestyksensä 89 artiklan mukaisena prosessinjohtotoimena asianosaisia toimittamaan tiettyjä asiakirjoja ja esitti niille kirjallisia kysymyksiä, joihin niitä pyydettiin vastaamaan kirjallisesti. Asianosaiset esittivät vastauksensa 14.12.2017 ja 8.1.2018 ja komissio 13. ja 21.12.2017.
- 25 Komissio vaati unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 24.1.2018 jättämällä erillisellä asiakirjalla unionin yleistä tuomioistuinta toteamaan työjärjestyksensä 130 artiklan 2 kohdan mukaisesti, että kanne oli menettänyt kohteensa ja että lausunnon antaminen asiasta oli rauennut.
- 26 Asianosaisten lausumat ja niiden vastaukset unionin yleisen tuomioistuimen esittämiin suullisiin kysymyksiin kuultiin 30.1.2018 pidetyssä istunnossa. Samana päivänä komissio esitti huomautuksia suullista käsittelyä varten laaditusta kertomuksesta.
- 27 Unionin yleinen tuomioistuin kehotti 6.3.2018 työjärjestyksensä 89 artiklan mukaisena prosessinjohtotoimena asianosaisia esittämään tiettyjä asiakirjoja ja esitti niille kirjallisia kysymyksiä, joihin niitä pyydettiin vastaamaan kirjallisesti. Unionin yleinen tuomioistuin myös vaati Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 24 artiklan nojalla Saksan liittotasavaltaa toimittamaan tiettyjä asiakirjoja ja esitti sille kirjallisia kysymyksiä, joihin sitä pyydettiin vastaamaan kirjallisesti. Asianosaiset ja Saksan liittotasavalta esittivät vastauksensa 27.3.2018 ja 4. ja 9.4.2018.
- 28 Kantaja esitti 18.5.2018 huomautuksensa lausunnon antamisen raukeamista koskevasta komission vaatimuksesta.
- 29 Asian käsittelyn suullinen vaihe päätettiin 12.6.2018.
- 30 Unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 113 artiklan 2 kohdan mukaisesti komissio pyysi unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 20.7.2018 jättämällä kirjelmällä, että asian käsittelyn suullinen vaihe aloitetaan uudelleen. Unionin yleisen tuomioistuimen laajennetun ensimmäisen jaoston puheenjohtaja hylkäsi pyynnön 16.8.2018 tekemällä päätöksellä.
- 31 Kantaja vaatii päämenettelyssä, että unionin yleinen tuomioistuin
- kumoaa ensimmäisen ja toisen riidanalaisen päätöksen
  - velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.
- 32 Komissio vaatii samassa menettelyssä, että unionin yleinen tuomioistuin
- jättää kanteen osittain tutkimatta ja osittain hylkää sen perusteettomana, ja toissijaisesti hylkää kanteen kokonaan perusteettomana
  - velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.
- 33 Komissio vaatii oikeudenkäyntiväitteeseen liittyvässä menettelyssä unionin yleistä tuomioistuinta toteamaan, että lausunnon antaminen asiassa raukeaa, vaatimatta kuitenkaan nimenomaisesti kyseisestä menettelystä aiheutuvien oikeudenkäyntikulujen korvaamista.
- 34 Kantaja vaatii samassa menettelyssä, että unionin yleinen tuomioistuin hylkää komission esittämän lausunnon antamisen raukeamista koskevan vaatimuksen, vaatimatta kuitenkaan nimenomaisesti tästä menettelystä aiheutuvien oikeudenkäyntikulujen korvaamista.

III Oikeudellinen arviointi

35 Käsiteltävän asian olosuhteissa komission esittämä lausunnon antamisen raukeamista koskeva vaatimus on ratkaistava pääasian yhteydessä, ja se on tutkittava yhdessä kantajan päämenettelyssä esittämien ensimmäisen ja toisen riidanalaisen päätöksen kumoamista koskevien vaatimusten kanssa.

A Ensimmäisen riidanalaisen päätöksen kumoamista koskevan vaatimuksen tutkittavaksi ottaminen

36 Kantaja vaatii kumoamaan ensimmäisen riidanalaisen päätöksen, jossa komissio todettuaan, että myyjien ja ostajan välillä ei ollut taloudellista jatkuvuutta, päätti, että myyjille myönnettyjen tukien mahdollinen takaisinperintä ei koskenut ostajaa.

37 Toisessa kanneperusteessaan, joka koskee taloudellisen jatkuvuuden periaatteen virheellistä tulkintaa, kantaja väittää muun muassa, että koska Nürburgringin omaisuuseriä ei myyty markkinahintaan siitä syystä, että tarjouspyyntömenettely ei ollut avoin, läpinäkyvä, syrjimätön ja ehdoton ja että Nürburgringin omaisuuseriä ei myyty eniten tarjoavalle, myyjien ja ostajan välillä on taloudellinen jatkuvuus, jonka vuoksi myyjille myönnetyn tuen takaisinperintämääräys on laajennettava koskemaan Capricornia.

38 Kantaja väittää, että ensimmäinen riidanalainen päätös on tehty alustavassa tutkintamenettelyssä eikä muodollisessa tutkintamenettelyssä, koska muodollisen tutkintamenettelyn aloittamisesta 21.3. ja 7.8.2012 tehdyt päätökset eivät koskeneet sitä, oliko Capricornille siirtynyt tukea.

39 Vastineessaan komissio väitti, että kanne on jätettävä tutkimatta, siltä osin kuin sillä pyritään riitauttamaan ensimmäinen riidanalainen päätös. Komissio muun muassa väitti, että koska ensimmäinen riidanalainen päätös oli muodollisessa tutkintamenettelyssä, jossa tukien todettiin olevan sisämarkkinoille soveltumattomia tukia, jotka on perittävä takaisin, tehtyyn päätökseen ”liittyvä ja sitä täydentävä” päätös, sen ei voitu katsoa koskevan kantajaa erikseen pelkästään sen perusteella, että kantajan osoitettiin olevan asianomainen osapuoli, vaan oli näytettävä toteen, että myyjille myönnetyt tuet olivat vaikuttaneet huomattavasti kantajan markkina-asemaan ja että se siten tosiasiallisesti oli tilanteessa, joka voitiin yksilöidä samalla tavalla kuin sen oikeussubjektin tilanne, jolle päätös oli osoitettu, olisi yksilöity. Komission mukaan vaikutus kantajan markkina-asemaan ei kuitenkaan ollut erilainen kuin vaikutus toisten tarjoajien markkina-asemaan.

40 Myöhemmin komissio kuitenkin totesi, että unionin yleisen tuomioistuimen ei ole enää tarpeen lausua kanteesta eikä myöskään ensimmäisen riidanalaisen päätöksen kumoamisvaatimuksesta, koska kantaja on menettänyt oikeussuojan tarpeensa.

41 Käsiteltävässä asiassa on aluksi tutkittava erikseen oikeudenkäyntiväite, jonka komissio esitti vastineessaan ensimmäisen riidanalaisen päätöksen kumoamisvaatimuksesta.

42 Vastauksessaan tähän oikeudenkäyntiväitteeseen kantaja pääasiassa väittää, että Nürburgringin omaisuuserien myynnistä Capricornille johtuva tuen myöntäminen vaikutti huomattavasti sen markkina-asemaan, koska näiden omaisuuserien myynnillä kantaja syrjäytettiin sekä Nürburgringin ostoa että sen toiminnan harjoittamista koskevilta markkinoilta.

43 Tästä on ensinnäkin muistutettava, että unionin tuomioistuin totesi 17.9.2015 antamassaan tuomiossa Mory ym. v. komissio (C-33/14 P, EU:C:2015:609, 104 kohta), että taloudellista jatkuvuutta koskeva päätös on katsottava sitä edeltäneeseen lopulliseen tukipäätökseen ”liittyväksi ja sitä täydentäväksi” päätökseksi, siltä osin kuin siinä täsmennetään kyseisten tukien saajan määritelmä ja näin ollen tukien

palauttamisvelvollisuuden kohteena olevan henkilön määritelmä tämän päätöksen jälkeen toteutuneen tapahtuman jälkeen eli tässä tapauksessa sen jälkeen, kun kolmas on saanut osan kyseisten tukien alkuperäisen saajan varoista.

- 44 Käsiteltävässä asiassa komissio todettuaan, ettei myyjien ja ostajan välillä ollut taloudellista jatkuvuutta, päätti ensimmäisessä riidanalaisessa päätöksessä, että myyjille myönnettyjen tukien mahdollinen takaisinperintä ei koskenut ostajaa.
- 45 Näin ollen on todettava, että ensimmäinen riidanalainen päätös on myyjille myönnettyjä tukia koskeneessa muodollisessa tutkintamenettelyssä tehtyyn päätökseen ”liittyvä ja sitä täydentävä” päätös.
- 46 Toiseksi on muistutettava, että SEUT 263 artiklan neljännen alakohdan mukaan ”luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö voi ensimmäisessä ja toisessa kohdassa määrätyn edellytyksin nostaa kanteen hänelle osoitetusta säädöksestä tai säädöksestä, joka koskee häntä suoraan ja erikseen, sekä sääntelytoimesta, joka koskee häntä suoraan ja joka ei edellytä täytäntöönpanotoimenpiteitä”.
- 47 Koska ensimmäinen riidanalainen päätös koskee myyjille myönnettyjä tukia, jotka myönnettiin yksittäisinä tukina eikä tukiohjelman perusteella, sitä ei voida rinnastaa SEUT 263 artiklan neljännessä alakohdassa tarkoitetuksi sääntelytoimeksi.
- 48 Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä kuitenkin ilmenee, että päätös voi koskea erikseen muita kuin sitä, jolle se on osoitettu, ainoastaan silloin, kun tämä päätös vaikuttaa niihin niille tunnusomaisten erityispiirteiden tai sellaisen tosiasiallisen tilanteen takia, jonka perusteella ne erottuvat kaikista muista ja ne voidaan näin ollen yksilöidä samalla tavalla kuin se, jolle päätös on osoitettu, on yksilöity (ks. tuomio 15.7.1963, Plaumann v. komissio, 25/62, EU:C:1963:17, s. 223 ja tuomio 19.5.1993, Cook v. komissio, C-198/91, EU:C:1993:197, 20 kohta).
- 49 Valtiontukien alalla yrityksiksi, joita komission päätös muodollisen tutkintamenettelyn päättämisestä koskee erikseen, on tuensaajayrityksen lisäksi hyväksytyt kilpailevia yrityksiä, jotka ovat aktiivisesti osallistuneet tähän menettelyyn, edellyttäen, että riidanalaisen päätöksen kohteena oleva tukitoimenpide on merkittävästi vaikuttanut niiden markkina-asemaan (ks. tuomio 17.9.2015, Mory ym. v. komissio, C-33/14 P, EU:C:2015:609, 98 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen; ks. myös vastaavasti tuomio 5.11.2014, Vtesse Networks v. komissio, T-362/10, EU:T:2014:928, 53 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 50 Huomattavan vaikutuksen avulla voidaan määritellä kilpailijat, jotka yksilöidään hyväksytyt tuen avulla siten, että ne täyttävät 15.7.1963 annetussa tuomiossa Plaumann v. komissio (25/62, EU:C:1963:17) mainitut tutkittavaksi ottamisen edellytykset. Kilpailijat, joilla on asiavaltuus, erottuvat siis tuen perusteella kaikista muista erityisellä tavalla, ja ne voidaan yksilöidä samalla tavalla kuin se, jolle riidanalainen päätös on osoitettu. Huomattavan vaikutuksen olemassaolo kantajan asemaan markkinoilla ei siis riipu suoraan asianomaisen tuen määrästä vaan sen vaikutuksen merkittävydestä, joka tuella voi olla kyseiseen asemaan. Tällainen vaikutus voi vaihdella samansuuruisten tukien välillä asianomaisten markkinoiden suuruuden, tuen erityisen luonteen, tuen myöntämisaikajaksen pituuden, vaikutuksen kohteena olevan kantajan toiminnan ensi- tai toissijaisen luonteen ja tuen negatiivisten vaikutusten välttämistä koskevan kantajan mahdollisuuden kaltaisten kriteerien mukaan (ks. tuomio 5.11.2014, Vtesse Networks v. komissio, T-362/10, EU:T:2014:928, 41 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 51 Pelkästään se, että se on potentiaalinen kilpailija, ei siis riitä antamaan oikeussubjektille kanneoikeutta komission muodollisen tutkintamenettelyn päätteeksi tekemän päätöksen riitauttamiseksi unionin tuomioistuimissa.

- 52 Käsiteltävässä asiassa on todettava, että kantaja osallistui aktiivisesti ensimmäistä riidanalaista päätöstä edeltäneeseen menettelyyn, koska se teki 10.4.2014 kantelun siitä syystä, että tarjouspyyntömenettely oli lainvastainen ja että myyjille myönnettyjen tukien takaisinperintämenettely oli laajennettava koskemaan ostajaa.
- 53 Edellä 49 kohdassa mainitusta oikeuskäytännöstä kuitenkin ilmenee, että pelkästään kantajan osallistumisesta hallinnolliseen menettelyyn ei voida päätellä, että sillä on asiavaltuus. Kantajan on joka tapauksessa osoitettava, että myyjille myönnettyt tuet olivat omiaan vaikuttamaan huomattavasti sen markkina-asemaan.
- 54 Lopullisen päätöksen 20 perustelukappaleessa komissio mainitsi, että myyjille myönnettyt tuet oli tarkoitettu Nürburgringin palvelujen rakentamisen ja niiden toiminnan harjoittamisen rahoittamiseen. Saman päätöksen 173–176 ja 178 perustelukappaleessa se myös huomautti, että kilpailu oli saattanut vääristyä seuraavien alojen markkinoilla: kilpa-ajoradat, off road -puistot, vapaa-ajankeskukset, majoituspalvelut, ravintolat, ajoturvaluuskoulutuskeskukset, autokoulut, monitoimihallit, käteiset maksujärjestelmät, matkailun edistäminen, hankesuunnittelu, kiinteistöjen rakentaminen, yritysjohtaminen sekä kaupankäynti autoilla ja moottoripyörillä (jäljempänä merkitykselliset markkinat). Mainitun päätöksen 180 perustelukappaleessa komissio täsmensi, että merkityksellisiä markkinoita voitiin pitää unionin laajuisina.
- 55 Vastauksessaan unionin yleisen tuomioistuimen 29.11.2017 prosessinjohtotoimena esittämään kysymykseen (ks. edellä 24 kohta) kantaja myönsi, että se ei toiminut merkityksellisillä markkinoilla kanteen nostamisen ajankohtana eikä ennen sitä. Näin ollen sillä ei ollut merkityksellisillä markkinoilla sellaista markkina-asemaa, johon myyjille myönnettyt tuet olisivat voineet vaikuttaa etenkin huomattavasti.
- 56 Siltä osin kuin kantaja väittää, että se olisi pystynyt ostamaan Nürburgringin omaisuuserät ja siten tulemaan merkityksellisille markkinoille, jollei sitä olisi syrjitty tarjouspyyntömenettelyssä (ks. edellä 10 kohta), ja että sen oli vaikea ostaa muita kilpa-ajoratoja ja harjoittaa niiden toimintaa tarjouspyyntömenettelyssä saadusta takaiskusta aiheutuneen maineenmenetyksen ja kielteisen julkisuuden huomioon ottaen, on syytä todeta, että nämä väitteet eivät unionin tuomioistuimessa käytävässä oikeudenkäynnissä ja edellä 49–51 kohdassa mainitun oikeuskäytännön perusteella riitä yksilöimään kantajaa suhteessa myyjille myönnettyihin tukiin ja ensimmäiseen riidanalaiseen päätökseen siten, että se täyttäisi tutkittavaksi ottamisen edellytykset, sellaisina kuin ne määritellään 15.7.1963 annetussa tuomiossa Plaumann v. komissio (25/62, EU:C:1963:17).
- 57 Tästä seuraa, että kantaja ei ole osoittanut, että ensimmäinen riidanalainen päätös koski sitä erikseen.
- 58 On kuitenkin muistutettava, että kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytykset ovat kumulatiivisia (tuomio 28.3.2012, Ryanair v. komissio, T-123/09, EU:T:2012:164, 199 kohta). Näin ollen käsiteltävä kanne on jätettävä tutkimatta, siltä osin kuin se koskee ensimmäisen riidanalaisen päätöksen kumoamista, koska päätös ei koske kantajaa erikseen, eikä kantajan oikeussuojan tarvetta eikä etenkin lausunnon antamisen raukeamista koskevaa vaatimusta, jonka komissio esitti sillä perusteella, että kantajalla ei ole enää oikeussuojan tarvetta ajaa kyseistä päätöstä koskevaa kumoamiskannetta, ole tarpeen tutkia.

B Toisen riidanalaisen päätöksen kumoamista koskeva vaatimus

- 59 Kantaja vaatii kumoamaan myös toisen riidanalaisen päätöksen, jossa komissio näytti toteen, että Nürburgringin omaisuuserien myynti Capricornille ei ollut valtiontukea.

1. Tutkittavaksi ottaminen ja lausunnon antamisen raukeamista koskeva vaatimus

- 60 Vastineessaan komissio ei kyseenalaistanut kanteen tutkittavaksi ottamista, siltä osin kuin on kyse toisesta riidanalaisesta päätöksestä. Myöhemmin se kuitenkin väitti, että unionin yleisen tuomioistuimen ei ollut enää tarpeen lausua kanteesta eikä toisen riidanalaisen päätöksen kumoamisvaatimuksesta, koska kantaja oli menettänyt oikeussuojan tarpeensa. Tässä yhteydessä komissio myös väitti, että kantajalla ei ollut asiavaltuutta toisen riidanalaisen päätöksen suhteen.
- 61 Käsiteltävässä asiassa on aluksi tutkittava, onko kantajalla asiavaltuus ajaa toisen riidanalaisen päätöksen kumoamista, ja sen jälkeen selvitettävä yhtäältä, miltä osin sillä on ollut ja on edelleen intressi saada se kumotuksi.
- 62 Asiavaltuudestaan kantaja väittää, että toinen riidanalainen päätös koski sitä suoraan ja erikseen. Tältä osin se, että kantajalla oli [SEUT] 108 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 22.3.1999 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 659/1999 (EYVL 1999, L 83, s. 1) 1 artiklan h alakohdassa tarkoitettu erityinen ”asianomaisen osapuolen” asema, joka liittyy kanteen erityiseen kohteeseen, riittää yksilöimään kantajan SEUT 263 artiklan neljännen alakohdan mukaisesti. Se väittää, että ostajalle tarjouspyyntömenettelyn yhteydessä myönnetty tuki on vaikuttanut huomattavasti sen markkina-asemaan.
- 63 Lausunnon antamisen raukeamista koskevassa vaatimuksessaan komissio väittää, että kantaja ei voi perustella asemaansa asianomaisena osapuolena sillä, että se oli Nürburgringin omaisuuserien potentiaalinen ostaja, koska Saksan liittotasavalta ilmoitti komissiolle lähettämässään 26.4.2016 päivätyssä kirjeessä, että Capricorn oli maksanut omaisuuserien koko ostohinnan ja luopunut oikeudestaan irtisanoa myyntisopimus siinä tapauksessa, että komissio päättää periä myyjille myönnettyt tuet takaisin Capricornilta. Komissio myös väittää, että kantaja ei voi perustella asemaansa asianomaisena osapuolena myöskään sillä, että se on Capricornin kilpailija, koska sen vastauksista unionin yleisen tuomioistuimen 29.11.2017 prosessinjohtotoimina esittämiin kysymyksiin (ks. edellä 24 kohdassa) ilmenee, että kantaja ei toiminut merkityksellisillä markkinoilla.
- 64 Valtiontukien valvontamenettelyssä on erotettava toisistaan yhtäältä SEUT 108 artiklan 3 kohdan mukainen tukien alustava tutkintavaihe, jonka tarkoituksena on ainoastaan mahdollistaa se, että komissio voi tehdä alustavat päätelmänsä kyseisen tuen osittaisesta tai täydellisestä soveltuvuudesta sisämarkkinoille, ja toisaalta SEUT 108 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu tutkintavaihe, jonka tarkoituksena on tehdä mahdolliseksi se, että komissio saa käyttöönsä kattavat tiedot kaikista asiaan liittyvistä seikoista. EUT-sopimuksessa määrätään vasta tämän viimeksi mainitun menettelyn yhteydessä menettelyllisenä takeena, että komissio on velvollinen kehottamaan niitä, joita asia koskee, esittämään huomautuksensa (tuomio 19.5.1993, Cook v. komissio, C-198/91, EU:C:1993:197, 22 kohta; tuomio 15.6.1993, Matra v. komissio, C-225/91, EU:C:1993:239, 16 kohta ja tuomio 17.7.2008, Athinaiki Techniki v. komissio, C-521/06 P, EU:C:2008:422, 35 kohta).
- 65 Kun komissio toteaa SEUT 108 artiklan 2 kohdassa määrättyä muodollista tutkintamenettelyä aloittamatta kyseisen artiklan 3 kohdassa perusteella tehdyllä päätöksellä, että valtion toteuttama toimi ei ole sisämarkkinoille soveltumaton tuki, niillä, joiden hyväksi kyseisen menettelyn tarjoamat menettelylliset takeet on annettu, on mahdollisuus varmistua näiden takeiden kunnioittamisesta vain, jos ne voivat saattaa tämän päätöksen unionin tuomioistuinten tutkittavaksi. Näistä syistä kyseiset tuomioistuimet ottavat tutkittavaksi tällaisen päätöksen kumoamiseen tähtäävän kanteen, jonka on nostanut SEUT 108 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu osapuoli, jota asia koskee, jos kyseinen kantaja pyrkii kanteen nostamisella turvaamaan viimeksi mainittuun määräykseen perustuvat menettelylliset oikeutensa (tuomio 17.7.2008, Athinaiki Techniki v. komissio, C-521/06 P, EU:C:2008:422, 36 kohta).
- 66 Näin ollen päätöksen, jossa todetaan alustavan tutkintavaiheen päätyttyä, että kyse ei ole tuesta, on katsottava koskevan suoraan ja erikseen kaikkia asianomaisia osapuolia (tuomio 28.3.2012, Ryanair v. komissio, T-123/09, EU:T:2012:164, 68 kohta), kunhan muistetaan, että silloin, kun tällainen osapuoli

tekee kantelun, komission kieltäytymistä hyväksymästä tätä kantelua on joka tapauksessa pidettävä kieltäytymisenä aloittamasta SEUT 108 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua menettelyä (tuomio 18.11.2010, NDSHT v. komissio, C-322/09 P, EU:C:2010:701, 51–54 kohta).

- 67 Käsiteltävässä asiassa osapuolet ovat yhtä mieltä siitä, että toinen riidanalainen päätös on tehty SEUT 108 artiklan 3 kohdassa tarkoitettussa tukien alustavassa tutkintamenettelyssä eikä muodollisessa tutkintamenettelyssä. Koska kantajan ei edellä 55–57 kohdassa mainituista syistä voida katsoa täyttävän tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä, sellaisina kuin ne vahvistetaan 15.7.1963 annetussa tuomiossa Plaumann v. komissio (25/62, EU:C:1963:17), sen määrittämiseksi, onko kantajalla asiavaltuus ajaa toisen riidanalaisen päätöksen kumoamista, on selvitettävä, onko se osoittanut oikeudellisesti riittävällä tavalla, että se on asianomainen osapuoli.
- 68 Asetuksen N:o 659/1999 1 artiklan h alakohdan mukaan ”asianomaisella osapuolella” tarkoitetaan jäsenvaltiota, henkilöä, yritystä tai yritysten yhteenliittymää, jonka etuihin tuen myöntäminen voi vaikuttaa. Toisin sanoen kyseessä on ennalta määrittelemätön henkilöryhmä. Tämä säännös ei kuitenkaan estä sitä, että yritys, joka ei ole suoraan tuensaajan kanssa kilpaileva yritys, katsotaan osapuoleksi, jota asia koskee, jos se väittää, että tuen myöntäminen voi vaikuttaa sen etuihin. Riittää, että tämä yritys osoittaa oikeudellisesti riittävällä tavalla, että tuella saattaa olla konkreettinen vaikutus sen asemaan (ks. tuomio 24.5.2011, komissio v. Kronoply ja Kronotex, C-83/09 P, EU:C:2011:341, 63–65 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 69 Lähtökohtaisesti tästä seuraa, että jokaisen yrityksen, joka vetoaa tosiasialliseen tai mahdolliseen kilpailusuhteeseen, voidaan katsoa olevan SEUT 108 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu asianomainen osapuoli.
- 70 Käsiteltävässä asiassa on katsottava, että kantaja on osallistumalla aktiivisesti tarjouspyyntömenettelyn viimeiseen vaiheeseen ja tekemällä tässä yhteydessä komissiolle kantelun osoittanut, että sillä oli vakaa aikomus tulla merkityksellisille markkinoille ja että se siten oli potentiaalinen kilpailija Capricornille, joka kantelun mukaan ja Nürburgringin omaisuuserien konkreettiset myyntiolosuhteet huomioon ottaen oli väitetyksi saanut valtioneuvoston tukea, jonka olemassaolon komissio kiisti toisessa riidanalaisessa päätöksessä.
- 71 Edellä 68 ja 69 kohdassa mainittujen seikkojen ja edellä esitetyn arvioinnin perusteella on siten tunnustettava, että kantajalla on asianomaisen osapuolen asema suhteessa toiseen riidanalaiseseen päätökseen.
- 72 Kantajan oikeussuojan tarpeesta komissio väittää lausunnon antamisen raukeamista koskevassa vaatimuksessaan, että kantaja oli menettänyt sen etenkin siitä syystä, että Capricorn maksoi Nürburgringin omaisuuserien ostohinnan kokonaisuudessaan ja luopui oikeudestaan irtisanoa myyntisopimus siinä tapauksessa, että komissio päättää periä myyjille myönnettyt tuet takaisin Capricornilta (ks. edellä 63 kohta).
- 73 On kuitenkin muistutettava, että SEUT 108 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuilla asianomaisilla osapuolilla on intressi saada kumottua päätös, joka on tehty alustavan tutkintavaiheen päätteeksi, koska SEUT 108 artiklan määräysten nojalla tällaisella kumoamisella velvoitettaisiin komissio aloittamaan muodollinen tutkintamenettely ja kantajille annettaisiin mahdollisuus esittää huomautuksensa ja vaikuttaa siten komission uuteen päätökseen (tuomio 10.2.2009, Deutsche Post ja DHL International v. komissio, T-388/03, EU:T:2009:30, 62 ja 64 kohta). Käsiteltävässä asiassa kantajalla on intressi saada kumotuksi toinen riidanalainen päätös, koska se neljännen kanneperusteensa ensimmäisessä osassa riitauttaa sen, että komissio teki kyseisen päätöksen, jossa todettiin, että Capricornille ei ole tarjouspyyntömenettelyn yhteydessä myönnetty valtioneuvoston tukea, muodollista tutkintamenettelyä aloittamatta, mikä loukkaa kantajalle asianomaisena osapuolena kuuluvia menettelyllisiä oikeuksia.

- 74 Jos unionin yleinen tuomioistuin kumoaa toisen riidanalaisen päätöksen kantajan menettelyllisten oikeuksien loukkaamisen perusteella, komissio on lähtökohtaisesti velvollinen aloittamaan Nürburgringin omaisuuserien myynnistä muodollisen tutkintamenettelyn ja pyytämään kantajaa asianomaisena osapuolena esittämään siitä huomautuksensa. Toisen riidanalaisen päätöksen kumoamisella on siten itsessään oikeusvaikutuksia, jotka kohdistuvat kantajaan asianomaisena osapuolena.
- 75 Näin ollen on pääteltävä, että kantajalla on asianomaisena osapuolena asiavaltuus toisen riidanalaisen päätöksen suhteen ja että sillä on edelleen oikeussuojan tarve saada turvatuksi menettelylliset oikeutensa, jotka sille tänä samana osapuolena kuuluvat SEUT 108 artiklan 2 kohdan nojalla.
- 76 Tästä seuraa, että komission esittämä lausunnon antamisen raukeamista koskeva vaatimus on hylättävä ja että käsiteltävä kanne on otettava tutkittavaksi, siltä osin kuin on kyse toisesta riidanalaisesta päätöksestä ja siltä osin kuin sillä pyritään turvaamaan kantajan SEUT 108 artiklan 2 kohtaan perustuvat menettelylliset oikeudet.

2. Asiakysymys

a) Alustavat huomautukset päätöksen, jossa todetaan alustavan tutkintavaiheen päätteeksi, että kyse ei ole tuesta, tuomioistuinvalvonnan laajuudesta

- 77 Aluksi on muistutettava, että SEUT 108 artiklan 3 kohdassa ja asetuksen N:o 659/1999 4 artiklassa säädetään ilmoitettujen tukitoimenpiteiden alustavasta tutkintavaiheesta, jonka tarkoituksena on mahdollistaa se, että komissio muodostaa ensimmäisen mielipiteen kyseisen tuen soveltuvuudesta sisämarkkinoille. Tämän vaiheen päätteeksi komissio toteaa, että tämä toimenpide ei ole tuki tai että se kuuluu SEUT 107 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan. Viimeksi mainitussa tapauksessa kyseisen toimenpiteen soveltuvuudesta sisämarkkinoille joko ei ole tai on epäilyjä (tuomio 24.5.2011, komissio v. Kronoply ja Kronotex, C-83/09 P, EU:C:2011:341, 43 kohta).
- 78 Kun komissio tekee alustavan tutkintavaiheen päätyttyä päätöksen, jossa se toteaa, että valtion toimenpide ei ole sisämarkkinoille soveltumatonta tukea, se kieltäytyy samalla implisiittisesti aloittamasta muodollista tutkintamenettelyä. Tätä periaatetta sovelletaan yhtä lailla silloin, kun tämä päätös tehdään siitä syystä, että komissio katsoo tuen soveltuvan sisämarkkinoille asetuksen N:o 659/1999 4 artiklan 3 kohdan mukaisesti eli tekee nk. vastustamatta jättämistä koskevan päätöksen, kuin silloin, kun se katsoo, että toimenpide ei kuulu SEUT 107 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan eikä ole asetuksen N:o 659/1999 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua tukea (ks. vastaavasti tuomio 17.7.2008, Athinaiki Techniki v. komissio, C-521/06 P, EU:C:2008:422, 52 kohta ja tuomio 28.3.2012, Ryanair v. komissio, T-123/09, EU:T:2012:164, 68 kohta).
- 79 Oikeuskäytännöstä ilmenee, että kun kantaja vaatii päätöksen, jossa todetaan, että toimenpide ei ole valtiontukea, tai vastustamatta jättämistä koskevan päätöksen kumoamista, se riitauttaa etenkin sen, että komissio on tehnyt päätöksen kyseisestä tuesta aloittamatta muodollista tutkintamenettelyä, millä komissio on loukannut kantajan menettelyllisiä oikeuksia. Jotta kantajan kumoamisvaatimus hyväksyttäisiin, kantaja voi vedota sille muodollisessa tutkintamenettelyssä kuuluvien menettelyoikeuksien turvaamiseksi kaikenlaisiin perusteisiin, joiden tarkoituksena on osoittaa, että komissiolla ilmoitetun toimenpiteen alustavassa tutkintavaiheessa olleiden tietojen ja todisteiden arvioinnin olisi pitänyt herättää epäilyjä toimenpiteen luokittelusta valtiontueksi tai sen soveltuvuudesta sisämarkkinoille (tuomio 13.6.2013, Ryanair v. komissio, C-287/12 P, ei julkaistu, EU:C:2013:395, 60 kohta ja tuomio 25.11.2014, Ryanair v. komissio, T-512/11, ei julkaistu, EU:T:2014:989, 31 kohta).

- 80 Tämä todiste voi koostua joukosta yhtäpitäviä seikkoja, koska epäilyn olemassaoloa on arvioitava sekä päätöksen, jossa todetaan, että toimenpide ei ole valtiontukea, tekemiseen liittyneiden olosuhteiden ja erityisesti alustavan tutkinnan keston että sen sisällön perusteella ottaen huomioon komission kyseisessä päätöksessä esittämien arviointien lisäksi myös seikat, jotka sillä oli tai saattoi olla käytettävissään silloin, kun se lausui asianomaisen toimenpiteen luokittelusta valtiontueksi (ks. vastaavasti tuomio 24.1.2013, 3F v. komissio, C-646/11 P, ei julkaistu, EU:C:2013:36, 31 kohta).
- 81 Komissiolla on siten velvollisuus aloittaa muodollinen tutkintamenettely, jos sellaisten tietojen perusteella, jotka se sai tai jotka sillä saattoi olla käytettävissään alustavan tutkintavaiheen aikana, sillä on edelleen vakavia vaikeuksia arvioida kyseessä olevaa toimenpidettä. Tämä velvollisuus perustuu välittömästi SEUT 108 artiklan 3 kohtaan, sellaisena kuin sitä on tulkittu oikeuskäytännössä, ja se on vahvistettu asetuksen N:o 659/1999 4 artiklassa, kun komissio alustavan tutkinnan jälkeen toteaa, että kyseessä olevan toimenpiteen yhteensoveltuvuudesta on epäilyjä (ks. vastaavasti tuomio 21.12.2016, Club Hotel Loutraki ym. v. komissio, C-131/15 P, EU:C:2016:989, 30–33 kohta ja tuomio 12.2.2008, BUPA ym. v. komissio, T-289/03, EU:T:2008:29, 328 kohta). Komissio ei näin ollen voi kieltäytyä aloittamasta muodollista tutkintamenettelyä kolmansien edun kaltaisiin muihin seikkoihin, menettelyn sujuvuuteen liittyviin tekijöihin tai mihin tahansa muihin hallinnollisiin syihin tai politiikkaan vedoten (tuomio 10.2.2009, Deutsche Post ja DHL International v. komissio, T-388/03, EU:T:2009:30, 90 kohta).
- 82 Oikeudenkäyntivaiheessa unionin tuomioistuimen on keskityttävä valvonnassaan sen selvittämiseen, liittyikö kantajan käsiteltävässä asiassa esittämien väitteiden ja todisteiden valossa niihin arvioihin, joita komissio on käyttänyt perusteinaan päätöksessä, jossa todetaan, että toimenpide ei ole tukea, sellaisia vaikeuksia, jotka olivat omiaan herättämään epäilyjä ja joiden vuoksi kyseisen menettelyn aloittaminen olisi siten ollut perusteltua (ks. vastaavasti tuomio 19.5.1993, Cook v. komissio, C-198/91, EU:C:1993:197, 31 kohta ja tuomio 15.6.1993, Matra v. komissio, C-225/91, EU:C:1993:239, 34 kohta).

b) Alustavat huomautukset kanteen kohteesta

- 83 Neljännen kanneperusteen ensimmäisen osan mukaan komissio loukkasi kantajan menettelyllisiä oikeuksia, koska se ei aloittanut SEUT 108 artiklan 2 kohdan mukaista muodollista tutkintamenettelyä, vaikka sillä oli vakavia vaikeuksia kyseisen toimenpiteen arvioinnissa.
- 84 Osoittaakseen, että kyseisen toimenpiteen arvioinnissa oli tällaisia vaikeuksia, kantaja vetoaa kanneperusteensa tämän osan yhteydessä erityisesti toisessa riidanalaisessa päätöksessä tehtyihin oikeudellisiin virheisiin, arviointivirheisiin ja perustelujen puutteellisuuteen. Näihin virheisiin ja tähän puutteellisuuteen vedotaan myös sen ensimmäisessä, kolmannessa ja viidennessä kanneperusteessa, jotka koskevat vastaavasti valtiontuen käsitteen virheellistä tulkintaa, sen seikan huomiotta jättämistä, että myyntimenettelyä jatkettiin luovuttamalla Capricornin osuus Nürburgringin omaisuuserien hankintaa varten perustetusta yrityksestä toissijaiselle ostajalle, ja perustelujen laiminlyöntiä.
- 85 Näin ollen on aluksi tutkittava neljännen kanneperusteen ensimmäinen osa, ja sen jälkeen tämän kantajan menettelyllisten oikeuksien loukkaamista koskevan osan valossa ensimmäinen, kolmas ja viides kanneperuste sen arvioimiseksi, voidaanko niiden perusteella havaita sellaisia vakavia vaikeuksia, jotka kohdatessaan komission olisi pitänyt aloittaa SEUT 108 artiklan 2 kohdan mukainen muodollinen tutkintamenettely, kuten unionin yleinen tuomioistuin on oikeuskäytännön mukaan toimivaltainen tekemään (ks. vastaavasti tuomio 24.5.2011, komissio v. Kronoply ja Kronotex, C-83/09 P, EU:C:2011:341, 56 ja 58 kohta).
- 86 Toiseksi on tutkittava neljännen kanneperusteen toinen, kolmas ja neljäs osa, jotka koskevat muita kantajan menettelyllisten oikeuksien loukkauksia, jotka niin ikään ovat voineet vaikuttaa komission toisessa riidanalaisessa päätöksessä tekemään toteamukseen siitä, että kyseisen toimenpiteen arvioinnissa ei ollut vakavia vaikeuksia, jotka olisivat edellyttäneet SEUT 108 artiklan 2 kohdan

mukaisen muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista. Neljännen kanneperusteen toinen osa koskee asetuksen N:o 659/1999 20 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan rikkomista ja sen kolmas ja neljäs osa koskevat sitä, ettei komissio tutkinut tarjouspyyntömenettelyä huolellisesti ja puolueettomasti. On muistutettava, että toinen kanneperuste, joka koskee taloudellisen jatkuvuuden olemassaoloa, kohdistuu ainoastaan ensimmäiseen riidanalaiseen päätökseen, jonka suhteen kantajalla ei katsota olevan asiavaltuutta.

c) Neljännen kanneperusteen ensimmäinen osa, joka koskee vakavia vaikeuksia Nürburgringin omaisuuserien myynnin arvioinnissa

87 Kantaja vetoaa ensinnäkin alustavan tutkintavaiheen keston ja toiseksi toisen riidanalaisen päätöksen sisältöön.

1) Alustavan tutkintavaiheen kesto

88 Kantaja väittää, että komissio lykkäsi päätöstään useita kertoja erityisesti 23.6.2014 ja 1.10.2014 eli päivän, jona lopullinen päätös viimein tehtiin, välisenä aikana. Lisäksi lopulliseen päätökseen hyväksyttiin oikaisu 13.4.2015 eli yli vuoden kuluttua siitä, kun kantaja teki kantelunsa komissiolle.

89 Komissio väittää, ettei sillä ollut alustavassa tutkinnassa vakavia vaikeuksia.

90 On muistutettava, että jos asianomainen jäsenvaltio ei ole antanut tietoa riidanalaisista valtion toimenpiteistä, komissiolle ei ole velvollisuutta aloittaa näitä toimenpiteitä koskevaa alustavaa tutkintaa tietyn määräajan kuluessa. Komissiolle on kuitenkin velvollisuus tutkia huolellisesti ja puolueettomasti kantelu, jossa on ilmiannettu sisämarkkinoille soveltumaton tuki, ja alustavan tutkintamenettelyn keston kohtuullisuutta on arvioitava tapauskohtaisten olosuhteiden perusteella, ja arvioinnissa on otettava huomioon erityisesti asiayhteys, menettelyvaiheet, joita komission on noudatettava, sekä asian vaikeusaste (ks. vastaavasti tuomio 27.9.2011, 3F v. komissio, T-30/03 RENV, EU:T:2011:534, 57 ja 58 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

91 Käsiteltävässä asiassa komissio vastaanotti kantajan kantelun 10.4.2014. Kantelussa väitettiin, että Nürburgringin omaisuuserät myytiin Capricornille markkinahintaa alempaan hintaan ja että myyjien ja Capricornin välillä oli taloudellinen jatkuvuus, jonka vuoksi myyjille myönnettyjen tukien takaisinperintäpäätös oli perusteltua laajentaa koskemaan Capricornia. Nürburgringin omaisuuserien myynnistä tehtiin myös kolme muuta kantelua. Lopullinen päätös tehtiin 1.10.2014 eli kuusi kuukautta kantajan kantelun vastaanottamisen jälkeen. Tämä määräaika ei ylitä aikaa, joka vaadittiin niiden kysymysten alustavaan tutkintaan, jotka koskivat Nürburgringin omaisuuserien myyntiä markkinahintaa alempaan hintaan, eikä siten osoita, että kyseisen toimenpiteen arvioinnissa olisi ollut vakavia vaikeuksia, joiden perusteella olisi pitänyt aloittaa muodollinen tutkintamenettely.

92 Tästä seuraa, että tämä väite on hylättävä.

2) Toisen riidanalaisen päätöksen sisältö

93 Kantaja väittää lähinnä, että toinen riidanalainen päätös osoittaa jo itsessään vakavien vaikeuksien olemassaolon, ja vetoaa tältä osin komission toimittaman tutkinnan puutteellisuuteen. Sen mukaan nämä puutteet koskevat erityisesti tarjouspyyntömenettelyn avoimuuden, läpinäkyvyyden, syrjimättömyyden ja ehdottomuuden tutkintaa sekä tiettyjen tältä kannalta merkityksellisten seikkojen, kuten Nürburgringin omaisuuserien toissijaiselle ostajalle siirtämisen, sen, oliko kyseinen menettely päättynyt omaisuuserien myyntiin parhaan tarjouksen tehneelle, ja sen, että Capricorn ei kyennyt täyttämään vaatimusta myyntihinnan maksamisen takaamisesta, tutkintaa.

- 94 Lisäksi komission tekemät oikeudelliset virheet, jotka liittyvät SEUT 107 artiklan 1 kohdan ja asetuksen N:o 659/1999 14 artiklan virheelliseen soveltamiseen, ja perustelujen puutteellisuus vahvistavat, että kyseisen toimenpiteen arvioinnissa oli vakavia vaikeuksia, jotka oikeuttivat muodollisen tutkintamenettelyn aloittamisen.
- 95 Komissio kiistää tämän väitteen.
- 96 Aluksi on todettava, että komissio totesi lopullisen päätöksen 285 perustelukappaleessa asiaan liittyvien olosuhteiden tarkastelun päätteeksi, että "[Nürburgringin] omaisuuserien myynti ei ole valtiontukea".
- 97 Lopullisen päätöksen 281 perustelukappaleessa komissio totesi, että se ei ollut löytänyt "todisteita siitä, että [Nürburgringin] omaisuuserien myynnissä olisi rikottu avoimen, syrjimättömän ja ilman ehtoja käytävän tarjousmenettelyn periaatteita tai että olisi toimitettu Capricornin tarjousta korkeampi tarjous ja vahvistus rahoituksesta".
- 98 Lopullisen päätöksen 240, 261, 266, 271, 276 ja 280 perustelukappaleessa komissio totesi muun muassa, että Capricorn oli suurimman tarjouksen tehnyt ja vahvistuksen rahoituksestaan toimittanut tarjoaja. Tästä vahvistuksesta komissio totesi, että Capricornilla oli ollut huhtikuusta 2014 lähtien hallussaan 10.3.2014 päivätty Deutsche Bankin kirje, joka esitettiin Capricornin tarjouksen tueksi (jäljempänä 10.3.2014 päivätty Deutsche Bankin kirje). Näin ollen ei ole mitään syytä kyseenalaistaa komission toteamusta, jonka mukaan se oli tehnyt kirjeestä oman analyysinsä ja todennut sen olevan rahoituksen vahvistus, jonka sitovuuden Saksan viranomaiset vahvistivat.
- 99 Väite, joka liittyy Capricornin tarjouksen rahoituksen vahvistukseen ja siihen, oliko tarjouspyyntömenettely päättynyt omaisuuserien myyntiin suurimman tarjouksen tehneelle tarjoajalle, ei siten ole perusteltu.
- 100 Kantaja myös väittää, että komissio ei tehnyt tarjouspyyntömenettelystä perusteellista tutkintaa. Lopullisessa päätöksessä ei etenään ole mainintaa myyntimenettelyn jatkamisesta.
- 101 Tältä osin oikeuskäytännöstä ilmenee, että komission alustavan tutkintamenettelyn vaiheessa tekemän tutkinnan riittämättömyys tai puutteellisuus on todiste vaikeuksista, jotka oikeuttavat muodollisen tutkintamenettelyn aloittamisen (ks. tuomio 11.10.2016, *Søndagsavisen v. komissio*, T-167/14, ei julkaistu, EU:T:2016:603, 24 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 102 Oikeuskäytännössä on myös katsottu, että valtiontukea koskevan päätöksen laillisuutta on yleensä arvioitava niiden tietojen perusteella, jotka komissiolla oli tai saattoi olla käytettävissään päätöksen tehdessään (ks. vastaavasti tuomio 22.12.2008, *Régie Networks*, C-333/07, EU:C:2008:764, 81 kohta), kun otetaan huomioon, että niihin tietoihin, jotka komissiolla "saattoi olla käytettävissään", sisältyvät tiedot, jotka näyttivät merkityksellisiltä suoritettavan arvioinnin kannalta ja jotka komissio olisi voinut pyytää toimitettaviksi hallinnollisen menettelyn kuluessa (ks. vastaavasti tuomio 20.9.2017, komissio v. *Frucona Košice*, C-300/16 P, EU:C:2017:706, 71 kohta).
- 103 Se, että komissio ei kantajan mukaan ole vastannut tiettyihin kantajan esittämiin väitteisiin, ei merkitse, että se ei voinut lausua kyseisestä toimenpiteestä käytettävissään olleiden tietojen perusteella ja että sen olisi näin ollen pitänyt aloittaa muodollinen tutkintamenettely tutkintansa täydentämiseksi (tuomio 28.3.2012, *Ryanair v. komissio*, T-123/09, EU:T:2012:164, 130 kohta).
- 104 Käsiteltävässä asiassa komissiota ei voida moittia siitä, että se ei lopullisessa päätöksessä lausunut mitään myyntimenettelyn jatkamisesta siten, että Capricornin osuus Nürburgringin omaisuuserien hankintaa varten perustetusta yrityksestä luovutettiin toissijaiselle ostajalle, mikä 5.10.2014 tehdyn omaisuudenhoitosopimuksen perusteella tapahtui kantajan mukaan 28.10.2014, ja siten mainitun päätöksen tekemisen jälkeen.

- 105 Lopuksi kantaja väittää, että komission tekemät oikeudelliset virheet, jotka liittyvät SEUT 107 artiklan 1 kohdan ja asetuksen N:o 659/1999 14 artiklan virheelliseen soveltamiseen, ja perustelujen puutteellisuus vahvistavat vakavien vaikeuksien olemassaolon. Tätä väitettä tarkastellaan jäljempänä siinä yhteydessä, kun tutkitaan kyseisiin oikeudellisiin virheisiin ja kyseiseen perustelujen puutteellisuuteen liittyviä ensimmäistä ja viidettä kanneperustetta.
- 106 Jollei ensimmäisen ja viidennen kanneperusteen yhteydessä tutkittavista väitteistä muuta johdu, niiden väitteiden perusteella, joihin neljännen kanneperusteen ensimmäisen osan tueksi vedotaan, ei siten voida todeta, että komissiolla oli alustavassa tutkintavaiheessa Nürburgringin omaisuuserien myynnin arvioimisessa vaikeuksia, jotka edellyttivät muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista. Neljännen kanneperusteen ensimmäinen osa on siten hylättävä.

d) Ensimmäinen kanneperuste, joka koskee valtiontuen käsitteen virheellistä tulkintaa, siltä osin kuin on kyse ostajalle tarjouspyyntömenettelyn yhteydessä myönnetystä valtiontuesta

- 107 Ensimmäisessä kanneperusteessaan, johon sisältyy kolme osaa, kantaja väittää, että komissio tulkitse virheellisesti SEUT 107 artiklassa tarkoitettua valtiontuen käsitettä, kun se totesi, että ostajalle ei ollut myönnetty tarjouspyyntömenettelyn yhteydessä mitään valtiontukea.

1) Ensimmäisen kanneperusteen ensimmäinen osa, joka koskee ostajalle tarjouspyyntömenettelyn yhteydessä myönnettyä etua

- 108 Ensimmäisen kanneperusteen ensimmäisessä osassa kantaja väittää, että ostajalle myönnettiin tarjouspyyntömenettelyn yhteydessä etua. Kyseinen menettely ei ollut läpinäkyvä. Myyjät ja KPMG eivät etenäkään ilmoittaneet tarjoajille selvästi menettelyssä sovellettavista määräajoista, joten kantajaa johdettiin harhaan lopullisten tarjousten jättämisen määräpäivästä. Ostaja esitti lopullisen tarjouksensa vasta 10.3.2014 eli päivää ennen valitsemistaan sopimuspuoleksi Nürburgringin omaisuuseriä koskeneessa tarjouspyyntömenettelyssä, joten määräaika tosiasiallisesti jatkettiin tähän päivämäärään asti.
- 109 Kantaja myös väittää, että tarjouspyyntömenettely oli syrjivä. Myyjien edustajat kävivät syksyn 2013 kuluessa neuvotteluja ostajan kanssa mutta eivät kantajan edustajien kanssa, vaikka ostaja ei ollut esittänyt vahvistusta rahoituksestaan. Ostajan annettiin muun muassa osallistua myyjien johdon kokouksiin. Lisäksi komission väite siitä, ettei yksikään tarjoajista ollut toimittanut vahvistusta koko ostohinnan rahoituksesta ja että myyjät eivät siten mitenkään loukanneet yhdenvertaisen kohtelun periaatetta, kun ne tarjouspyyntömenettelyn kuluessa joustivat rahoituksen vahvistamista koskevasta vaatimuksesta, on virheellinen, koska tästä sopimuspuolen valintaa koskevien sääntöjen muutoksesta ei ilmoitettu kaikille tarjoajille.
- 110 Kantaja myös väittää, että ostaja ei ole osoittanut, että se sai vahvistuksen rahoituksen saamisesta, koska se esitti sitoumuksena ainoastaan 10.3.2014 päivätyn Deutsche Bankin kirjeen eli aiesopimuksen, joka ei ole oikeudellisesti sitova, ja koska tämä kirje oli pelkkä alustava suunnitelma, jonka sitova vaikutus edellytti tiettyjen lisäehtojen täyttymistä ja Deutsche Bankin lopullista päätöstä.
- 111 Lopuksi kantaja väittää, että se teki suurimman hintatarjouksen ja toimitti vahvistuksen rahoituksestaan.
- 112 Komissio kiistää tämän väitteen.
- 113 Seuraavaksi on määritettävä ensimmäisen kanneperusteen ensimmäisessä osassa esitettyjen väitteiden kannalta, voitiinko komission tarjouspyyntömenettelyn sääntöjenmukaisuudesta tekemässä tutkinnassa todeta, ettei Nürburgringin omaisuuserien myynnin arviointiin liittynyt vakavia vaikeuksia, jotka oikeuttivat muodollisen tutkintamenettelyn aloittamisen.

- 114 Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että kun sisämarkkinoille soveltumatonta valtiontukea saanut yritys ostetaan markkinahintaan eli korkeimpaan hintaan, jonka tavanomaisissa kilpailuolosuhteissa toimiva yksityinen sijoittaja oli valmis maksamaan tästä yhtiöstä tilanteessa, jossa yritys silloin erityisesti valtiontukia saatuaan oli, tuki on arvostettu markkinahintaan ja otettu huomioon kauppahinnassa. Tässä tilanteessa ostajan ei voida katsoa saaneen etua verrattuna muihin markkinoilla toimiviin yrityksiin (ks. vastaavasti 29.4.2004, Saksa v. komissio, C-277/00, EU:C:2004:238, 80 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 115 Jos sitä vastoin valtiontuen saajien omaisuuserien myyntihinta jää markkinahintaa alemmaksi, ostajalle voi siirtyä perusteetonta etua (ks. vastaavasti tuomio 28.3.2012, Ryanair v. komissio, T-123/09, EU:T:2012:164, 161 kohta).
- 116 Markkinahinnan selvittämiseksi voidaan ottaa huomioon muun muassa yhtiön luovutuksen muoto, esimerkiksi julkinen tarjouskilpailu, joka on omiaan takaamaan markkinaehtoisien myyntien. Tästä seuraa, että kun yrityksen myymiseksi toteutetaan avoin, läpinäkyvä ja ehdoton tarjouspyyntömenettely, voidaan olettaa, että markkinahinta vastaa korkeinta tarjousta, ja tällöin on osoitettava ensinnäkin se, että tämä tarjous on sitova ja vakavasti otettava, ja toiseksi se, ettei ole perusteltua ottaa huomioon muita taloudellisia tekijöitä kuin hintaa (ks. vastaavasti tuomio 24.10.2013, Land Burgenland ym. v. komissio, C-214/12 P, C-215/12 P ja C-223/12 P, EU:C:2013:682, 93 ja 94 kohta ja tuomio 16.7.2015, BVVG, C-39/14, EU:C:2015:470, 32 kohta).
- 117 Oikeuskäytännön mukaan tarjouspyyntömenettelyn avoimuutta ja läpinäkyvyyttä on arvioitava kutakin asiaa koskevien seikkojen perusteella (ks. vastaavasti tuomio 29.4.2004, Saksa v. komissio, C-277/00, EU:C:2004:238, 95 kohta).
- 118 Käsiteltävässä asiassa on edellä 114–117 kohdassa mainitun oikeuskäytännön perusteella tutkittava, ovatko kantajan esittämät kaksi väitettä perusteltuja, kun otetaan huomioon, että unionin yleinen tuomioistuin ei tässä yhteydessä voi suoraan lausua itse tarjouspyyntömenettelyn lainmukaisuudesta.

i) Tarjouspyyntömenettelyn läpinäkymättömyyttä koskeva väite

- 119 Siltä osin kuin kantaja väittää, että tarjouspyyntömenettely ei ollut läpinäkyvä, on muistutettava (ks. edellä 9 kohdan seitsemäs luetelmakohta), että määräajaksi, johon mennessä tarjouspyyntömenettelyn seuraavaan vaiheeseen hyväksytyjen ostajien oli toimitettava vahvistavat tarjouksensa, vahvistettiin 17.10.2013 päivätyllä KPMG:n kirjeellä 11.12.2013 ja myöhemmin 17.12.2013 päivätyllä KPMG:n kirjeellä 17.2.2014. Jälkimmäisessä kirjeessä mainittiin, että myös tämän määräajan jälkeen jätetyt tarjoukset otettaisiin huomioon. Siinä kuitenkin täsmennettiin, että myyjät saattaisivat valita ostajan hyvin pian tarjousten jättämiselle asetetun määräajan jälkeen.
- 120 Kuten komissio aivan oikein totesi, kaikki tarjoajat olivat tietoisia siitä, että 17.2.2014 jälkeen oli vielä mahdollista jättää tarjouksia. Samoin se, että ostaja on voinut jättää lopullisen tarjouksensa 10.3.2014 eli määräajan päättymisen jälkeen ja että se valittiin sopimuspuoleksi 11.3.2014 lähtien, on täysin 17.12.2013 päivätyn KPMG:n kirjeen vaatimusten mukaista.
- 121 Tämän väitteen perusteella ei siten voida osoittaa, että komissiolla olisi pitänyt olla epäilyjä siitä, että tarjouspyyntömenettelyn yhteydessä oli myönnetty etua, koska kyseinen menettely ei ollut läpinäkyvä vahvistavan tarjouksen jättämiselle asetetun määräajan osalta.

ii) Tarjouspyyntömenettelyn syrjivyyttä koskeva väite

- 122 Tässä väitteessä kantaja väittää, että tarjouspyyntömenettely oli syrjivä. Ostaja ei etenkin näyttäneen toteen, että se oli saanut vahvistuksen rahoituksestaan, koska 10.3.2014 päivätyllä Deutsche Bankin kirjeellä, jonka ostaja toimitti 11.3.2014 hyväksytyyn tarjouksensa tueksi, ei ollut sitovaa vaikutusta.

- 123 Kiinnostuneille sijoittajille 17.10.2013 lähetetyssä KPMG:n kirjeessä täsmennettiin, että kaiken kolmansilta osapuolilta saatavan rahoituksen oli perustuttava sitovaan rahoitusvahvistukseen (ks. edellä 9 kohdan yhdeksäs luetelmakohta). Seuraavaksi on siten selvitettävä, voitiinko komission tutkinnassa, jossa yhdyttiin Saksan viranomaisten arviointiin, todeta, ettei 10.3.2014 päivätyn Deutsche Bankin kirjeen sitovuudesta ollut epäilyjä.
- 124 Ensinnäkin 10.3.2014 päivätystä Deutsche Bankin kirjeessä mainitaan, että Deutsche Bank oli valmis myöntämään ostajalle 45 miljoonan euron lainan. Tämän rahoituksen ehdot kuvaillaan yksityiskohtaisesti, mikä – kuten komissio aivan oikein toteaa –, näyttäisi viittaavan siihen, että Deutsche Bank oli tutkinut asiaa perusteellisesti ja että sen ja ostajan välillä oli ollut tietojenvaihtoa.
- 125 Lisäksi 10.3.2014 päivätystä Deutsche Bankin kirjeessä viitataan useaan kertaan sitoumukseen, jonka Deutsche Bank oli mainitun kirjeen perusteella antanut Capricornille. Näin ollen Deutsche Bank katsoi kirjeen sitovan itseään.
- 126 Kuten komissio perustellusti toteaa, 10.3.2014 päivätyn Deutsche Bankin kirjeen ja 17. ja 25.2.2014 päivättyjen Deutsche Bankin alustavien kirjeiden, jotka eivät olleet sitovia, vertailu vahvistaa, että 10.3.2014 päivätty Deutsche Bankin kirje oli luonteeltaan sitova. 17.2.2014 päivätystä kirjeessä nimittäin mainitaan, että se ei sido Deutsche Bankia, toisin kuin 10.3.2014 päivätty Deutsche Bankin kirje, jossa viitataan Deutsche Bankin Capricornille tässä samassa kirjeessä antamaan sitoumukseen.
- 127 Lopuksi 10.3.2014 päivätystä Deutsche Bankin kirjeessä täsmennetään, että sen antaman sitoumuksen edellytyksenä oli kolme ehtoa. Näiden ehtojen (liiketoimen toteutuminen, se, että ostettujen omaisuuserien osalta ei tapahdu merkittäviä muutoksia, ja lainmukaisuus) mukaan Deutsche Bank voi purkaa sitoumuksensa vain, jos ostossa ei menetely asetettujen ehtojen mukaisesti.
- 128 Edellä esitetyn perusteella ei vaikuta siltä, että komissiolla olisi pitänyt olla epäilyjä 10.3.2014 päivätyn Deutsche Bankin kirjeen sitovuudesta.
- 129 Sitä vastoin, ja kuten komissio lopullisen päätöksen 272 perustelukappaleessa aivan oikein totesi, kantaja ei koskaan esittänyt todisteita tarjouksensa rahoituksesta.
- 130 Kantaja esitti 30.9.2013 alustavan tarjouksensa, joka koski kaikkia Nürburgringin omaisuuseriä ja jonka suuruus oli 150 miljoonaa euroa. Tarjoukseen ei sisältynyt todisteita kantajan rahoitusvalmiuksista, mistä KPMG huomautti sille 11. ja 17.12.2013 päivättyissä kirjeessään sekä 18.12.2013 päivätystä kirjeessä. Kantaja vastaanotti myös 17.10.2013 päivätyn KPMG:n kirjeen, jossa täsmennettiin, että kaiken kolmansilta osapuolilta saatavan rahoituksen oli perustuttava sitovaan rahoitusvahvistukseen.
- 131 Kantaja jätti 17.2.2014 kaikkia omaisuuseriä koskevan lopullisen tarjouksensa, jonka suuruus oli 110 miljoonaa euroa. Se vahvisti saaneensa DRC Capital LLS -yhtiöltä 30 miljoonan euron sitovan rahoitussopimuksen. Tarjouksen mukana ei kuitenkaan toimitettu minkäänlaista DRC Capitalin laatimaa asiakirjaa, mistä KPMG huomautti kantajalle 18.2.2014 päivätyllä sähköpostilla.
- 132 Kantaja ilmoitti 21.2.2014, että sen pitäisi kyetä hankkimaan sitovat rahoitussopimukset 2–5 viikon määräajassa. Se väittää, että se toimitti 11.3.2014 päivitetyn lopullisen tarjouksensa, jonka suuruus oli yhteensä 150 miljoonaa euroa, ja vahvisti toimittavansa kaikki sitovat rahoitussopimukset viimeistään 31.3.2014. Lopuksi se väittää saaneensa Jupiter Financial -yhtiöltä rahoitussopimuksen 26.3.2014 mutta myöntää, ettei se koskaan lähettänyt sitä KPMG:lle. KPMG ilmoitti 9.4.2014 päivätyllä sähköpostiviestillä kantajalle, ettei se edelleenkään ollut saanut kantajan tarjouksen rahoituksesta kolmansien osapuolten kirjallista vahvistusta.

133 Edellä esitetyn perusteella ostajalla, jonka tarjous hyväksyttiin, oli hallussaan aluksi 17. ja 25.2.2014 päivätyt kaksi Deutsche Bankin alustavaa kirjettä ja myöhemmin 10.3.2014 päivätty Deutsche Bankin kirje, jonka sitovuudesta komissiolla ei olisi pitänyt olla epäilyjä, kun taas kantaja, jonka tarjous hylättiin, ei missään vaiheessa toimittanut vahvistusta rahoituksestaan. Lisäksi sitovaa rahoitussopimusta koskevasta vaatimuksesta muistutettiin kantajalle useita kertoja.

134 Edellä esitetyn perusteella ei ole syytä katsoa, että komissiolla olisi kantajan mainitsemien tosiseikkojen ja oikeudellisten seikkojen perusteella pitänyt olla epäilyjä siitä, että tarjouspyyntömenettelyssä oli myönnetty ostajalle etua, koska tämä menettely oli syrjivä sitovaa rahoitussopimusta koskevan vaatimuksen suhteen.

iii) Capricornin ja kantajan tarjousten suuruutta ja rahoitusta koskeva väite

135 Tämän väitteen yhteydessä kantaja väittää, että se teki suurimman ostohintatarjouksen ja toimitti vahvistuksen rahoituksestaan, kun taas Capricornin tarjous, joka lopulta hyväksyttiin, oli kantajan tarjousta huonompi, eikä siinä ollut rahoitusvahvistusta.

136 Kantajan esittämä lopullinen ostotarjous oli 110 miljoonaa euroa ja Capricornin tarjous 77 miljoonaa euroa, joten kantaja on aivan oikeassa väittäessään, että sen tarjoama ostohinta oli suurempi kuin Capricornin.

137 Edellä 116 kohdassa mainitun oikeuskäytännön mukaan markkinahinnan voidaan kuitenkin olettaa vastaavan avoimessa, läpinäkyvässä ja ehdottomassa tarjouspyyntömenettelyssä esitettyä korkeinta tarjousta vain, jos osoitetaan, että tämä tarjous on sitova ja vakavasti otettava.

138 Käsiteltävässä asiassa kiinnostuneille sijoittajille 19.7.2013 ja 17.10.2013 lähetettyjen KPMG:n kirjeiden mukaan sijoittajat oli määrä valita muun muassa liiketoimen rahoituksen takaamista koskevan vaatimuksen perusteella (ks. edellä 9 kohdan yhdeksäs luetelmakohta).

139 Kantaja väittää kuitenkin virheellisesti, että sillä oli vahvistus rahoituksestaan, koska se ei ole missään vaiheessa toimittanut todisteita rahoituksestaan. Lopullisen päätöksen 272 perustelukappaleesta ilmenee, että koska kantajan luottokelpoisuudesta ja vakavaraisuudesta ei ollut mitään todisteita, Saksan viranomaiset saattoivat asettaa kyseenalaiseksi sen kyvyn saada kokoon tarjoamaansa ostohintaan vaadittavat varat ja siten sen tarjouksen uskottavuuden ja sen, täyttikö se vaatimuksen myyntihinnan maksamisen takaamisesta.

140 Capricornilla sitä vastoin oli hallussaan aluksi 17. ja 25.2.2014 päivätyt kaksi Deutsche Bankin kirjettä ja myöhemmin 10.3.2014 päivätty Deutsche Bankin kirje, josta on jo todettu, että komissiolla ei tarvinnut olla epäilyjä sen sitovuudesta (ks. edellä 128 ja 133 kohta).

141 Kuten lopullisen päätöksen 273 perustelukappaleessa lisäksi mainitaan, tarjouspyyntömenettelyn viimeisen vaiheen neuvotteluihin osallistuivat vain tarjoaja 2 ja Capricorn, joiden kummankin tarjoukset olivat huonompia kuin kantajan tarjous mutta sisälsivät sitovat rahoitussopimukset. Myyjät siis vertasivat Capricornin tarjousta tarjoajan 2 tekemään tarjoukseen. Tämän vahvistaa se, että myyjien asianajajien mukaan tarjoajan 2 vahvistava tarjous oli kaikkein paras tarjous 26.2.2014, vaikkakin sen tarjoama hinta oli pienempi kuin Capricornin tarjoama hinta, ja että nimenomaan siksi, että jälkimmäisen tarjous oli suurempi, myyjät myös yrittivät päästä Nürburgringin omaisuuserien myynnistä sopimukseen Capricornin kanssa. Lopullisen päätöksen 273 perustelukappaleesta ilmenee, että sekä Capricornin tarjous että sen toimittama sitova rahoitussopimus olivat lopulta suuremmat kuin tarjoajan 2 tarjous ja sen toimittama sitova rahoitussopimus.

142 Näin ollen ei ole näytetty toteen, että komissiolla olisi pitänyt olla epäilyjä siitä, oliko Capricorn tarjoajista se, joka oli esittänyt suurimman sitovan ja uskottavan tarjouksen, kun otetaan huomioon paitsi tarjottu hinta myös liiketoimen rahoituksen takaamiseksi toimitetut vahvistukset. Toisin sanoen ei ole osoitettu, että komission olisi pitänyt epäillä, oliko omaisuuserät ”myyty markkinahintaan avoimessa ja syrjimättömässä tarjousmenettelyssä ilman ehtoja tarjoajalle, jonka tarjous oli suurin ja joka toimitti vahvistuksen rahoituksestaan”, kuten lopullisen päätöksen 276 perustelukappaleessa todetaan, ja että olisi toimitettu ”Capricornin tarjousta korkeampi tarjous ja vahvistus rahoituksesta”, kuten saman päätöksen 281 perustelukappaleessa todetaan.

143 Tästä seuraa, että myös tämä väite on hylättävä.

144 Edellä 114–117 kohdassa mainitun oikeuskäytännön perusteella komission tekemä tutkinta oli omiaan poistamaan kaikki epäilyt siitä, että ostajalle oli myönnetty tarjouspyyntömenettelyn yhteydessä perusteetonta etua ja siten valtioneutua. Näin ollen ei ole syytä katsoa, että ensimmäisen kanneperusteen ensimmäinen osa osoittaa, että Nürburgringin omaisuuserien myynnin arvioinnissa oli vakavia vaikeuksia, joiden vuoksi komission olisi pitänyt aloittaa SEUT 108 artiklan 2 kohdan mukainen muodollinen tutkintamenettely.

145 Ensimmäisen kanneperusteen ensimmäinen osa on siten hylättävä.

2) Ensimmäisen kanneperusteen toinen osa, joka koskee ostajalle Nürburgringin omaisuuseriä koskevan liiketoiminnan vuokraussopimuksen yhteydessä myönnettyä etua

146 Ensimmäisen kanneperusteen toisessa osassa kantaja väittää, että ostajalle myönnettiin etua myös Nürburgringin omaisuuseriä koskeneen liiketoiminnan vuokraussopimuksen yhteydessä. Lopullisen päätöksen 56 perustelukappaleesta ilmenee, että tämä myyjien perustaman riippumattoman yrityksen, joka toimi käytännössä omistuserien hoitajana, ja Capricornin perustaman liiketoimintaa harjoittavan yhtiön välinen sopimus tehtiin 1.1.2015 jälkeiseksi ajanjaksoksi väliaikaisena ratkaisuna siihen saakka, kunnes Nürburgringin omaisuuserien myynnille Capricornille asetettu edellytys mahdollisesti toteutuisi eli kunnes komissio tekisi päätöksen, jolla poistettaisiin täysin riski siitä, että myyjille myönnettyt tuet peritään takaisin kyseisten omaisuuserien ostajalta. Vuosittaisen vuokran määrä oli alle 5 miljoonaa euroa, vaikka kantajan mukaan sen olisi pitänyt olla vähintään 7,7 miljoonaa euroa.

147 Komissio kiistää tämän väitteen ja väittää muun muassa, että vuokra oli vain ennakkomaksu, jolla katettiin osa Nürburgringin omaisuuserien myyntihinnasta, joka oli markkinaehtojen mukainen.

148 Edellä 119–133 kohdassa mainituista syistä ei ole aihetta katsoa, että komissiolla olisi pitänyt olla epäilyjä siitä, oliko tarjouspyyntömenettely läpinäkyvä ja syrjimätön.

149 Näistä samoista syistä komissio oli aivan oikeassa, kun se ei epäillyt, että ostajalle oli myönnetty tarjouspyyntömenettelyn yhteydessä etua, ei myöskään Nürburgringin omaisuuseriä koskevalla liiketoiminnan vuokraussopimuksella, joka tehtiin siltä varalta, että myynnin loppuun saattamiselle asetetut ehdot eivät täyty.

150 Ensimmäisen kanneperusteen toinen osa on siten hylättävä.

3) Ensimmäisen kanneperusteen kolmas osa, joka koskee valtion varojen käyttöä Nürburgringin omaisuuserien myyntiin ostajalle

151 Ensimmäisen kanneperusteen kolmannessa osassa kantaja väittää, että komissio ei tutkinut, oliko Nürburgringin omaisuuserien myyntiin Capricornille käytetty valtion varoja. Kantajan mukaan sen olisi pitänyt todeta, että näin oli.

- 152 Komissio kiistää tämän väitteen.
- 153 On muistutettava, että komissio saa lopettaa kantelun käsittelyn, kun se pystyy heti aluksi sulkemaan pois kyseisten toimenpiteiden luokittelun valtiontueksi todettuaan, että jokin SEUT 107 artiklan 1 kohdan soveltamisen olennaisista edellytyksistä ei täyty (ks. vastaavasti tuomio 5.4.2006, Deutsche Bahn v. komissio, T-351/02, EU:T:2006:104, 104 kohta).
- 154 Kun komissio käsiteltävässä asiassa tutki lopullisen päätöksen 266–281 perustelukappaleessa, oliko tarjouspyyntömenettely avoin, läpinäkyvä, syrjimätön ja ehdoton ja oliko Capricorn suurimman tarjouksen tehnyt ja vahvistuksen rahoituksestaan toimittanut tarjoaja, sen tarkoituksena oli lähinnä tarkistaa, että Nürburgringin omaisuuserät oli myyty markkinahintaan edellä 116 kohdassa mainitun oikeuskäytännön mukaisesti.
- 155 Jos Nürburgringin omaisuuserien myyntihinta oli jäänyt markkinahintaa alemmaksi, kuten edellä 115 kohdassa muistutettiin, ostajalle oli voinut siirtyä perusteetonta etua (ks. vastaavasti tuomio 28.3.2012, Ryanair v. komissio, T-123/09, EU:T:2012:164, 161 kohta). Komission tutkinta koski siis sitä, oliko Capricornille käsiteltävässä asiassa myönnetty tällaista etua tarjouspyyntömenettelyn yhteydessä.
- 156 Komissio totesi, että koska tällaista etua ei ollut saatu, Capricornille ei ollut myönnetty Nürburgringin omaisuuserien myynnin yhteydessä mitään valtiontukea. Toisin sanoen komissio totesi, että yksi SEUT 107 artiklan 1 kohdan soveltamisen olennaisista edellytyksistä, joka koski edun olemassaoloa, ei täyttynyt.
- 157 Näin ollen komissiota ei voida pätevästi moittia siitä, että se ei tutkinut, täytyikö tässä yhteydessä myös edellytys, jonka mukaan on oltava kyse valtion toimenpiteestä tai valtion varoilla toteutetusta toimenpiteestä.
- 158 Näin ollen on todettava, että ensimmäisen kanneperusteen kolmannen osan ja siten myöskään koko ensimmäisen kanneperusteen tarkastelussa ei ole tullut esiin todisteita siitä, että Nürburgringin omaisuuserien myynnin luokittelusta valtiontueksi oli epäilyjä, jotka olisivat edellyttäneet SEUT 108 artiklan 2 kohdan mukaisen muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista.
- 159 Ensimmäinen kanneperuste, luettuna yhdessä neljännen kanneperusteen ensimmäisen osan kanssa, on siten hylättävä.

e) Kolmas kanneperuste, jonka mukaan tutkinnassa ei otettu huomioon myyntimenettelyn jatkamista siten, että Capricorn luovutti osuutensa Nürburgringin omaisuuserien hankintaa varten perustetusta yrityksestä toissijaiselle ostajalle

- 160 Kolmannessa kanneperusteessaan kantaja väittää, että komissio totesi virheellisesti lopullisessa päätöksessä, että Nürburgringin omaisuuserien myyntimenettely oli päättynyt 11.3.2014, kun omaisuuserät luovutettiin Capricornille.
- 161 Myyjät nimittäin jatkoivat myyntimenettelyä heinäkuusta 2014 lähtien sen jälkeen, kun Capricorn oli ilmoittanut, ettei se kykene maksamaan ostohinnan toista osasuoritusta. Tilanteesta käytiin syyskuusta 2014 lähtien epävirallisia neuvotteluja, joiden aikana myyjät itse ehdottivat Nürburgringin omaisuuserien luovutusta siten, että Capricornin osuus näiden omaisuuserien hankintaa varten perustetusta yrityksestä myydään 28.10.2014 toissijaiselle ostajalle. Myyntimenettelyn jatkaminen ei myöskään ollut avoimuuden, läpinäkyvyyden, syrjimättömyyden ja ehdottomuuden vaatimusten mukaista.

- 162 Kantaja väittää, että kyseisten omaisuuserien myyntimenettely päättyi siihen, kun Capricornin osuus näiden omaisuuserien hankintaa varten perustetusta yrityksestä luovutettiin toissijaiselle ostajalle, ja että luovutuksesta sovittiin myyjien eikä Capricornin edun vuoksi. Viimeksi mainittu ei nimittäin saanut luovutuksesta mitään etua sopimusvelvoitteidensa päättymistä lukuun ottamatta. Sitä, että tässä tilanteessa ei aloitettu uutta tarjouspyyntömenettelyä, ei voida perustella sillä, että Capricornin osuuden luovutushinta oli sama kuin Nürburgringin omaisuuserien myyntihinta Capricornille.
- 163 Komissio kiistää tämän väitteen.
- 164 Edellä 103 ja 104 kohdassa esitetyistä syistä komissiota ei voida moittia siitä, että se ei lopullisessa päätöksessä lausunut mitään myyntimenettelyn jatkamisesta siten, että Capricornin osuus näiden omaisuuserien hankintaa varten perustetusta yrityksestä luovutettiin toissijaiselle ostajalle, koska tämä luovutus tapahtui, kuten kantaja itse myöntää, kyseisen päätöksen tekemisen jälkeen.
- 165 Vaikka 30.9.2014 julkaistusta lehtiartikkelista ilmenee, että Deutsche Bank peruutti Capricornille myöntämänsä rahoituksen ja että maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjät etsivät Nürburgringin omaisuuserille uusia sijoittajia, kantaja ei ole osoittanut, että komissiolla oli tai saattoi olla tiedossaan nämä seikat silloin, kun se teki lopullisen päätöksen.
- 166 Edellä 114–117 kohdassa mainitun oikeuskäytännön mukaisesti, ja kuten komissio vastauksena unionin yleisen tuomioistuimen kysymyksiin 13.12.2017 esittämässään huomautuksissa toteaa, komission tutkinnan tarkoituksena oli joka tapauksessa selvittää, olisiko Nürburgringin omaisuuserät myyty markkinahintaan, jos tarjouspyyntömenettely olisi ollut avoin, läpinäkyvä, syrjimätön ja ehdoton. Päinvastaisessa tapauksessa ne oli voitu myydä markkinahintaa alempaan hintaan, jolloin ostajalle oli voinut siirtyä perusteetonta etua.
- 167 Näin ollen on katsottava, että tuki, joka komission olisi kantajan mukaan (ks. edellä 10 kohta) pitänyt toisessa riidanalaisessa päätöksessä todeta ja jonka määrä vastasi Capricornin Nürburgringin omaisuuseristä maksaman ostohinnan ja näiden omaisuuserien markkinahinnan erotusta, myönnettiin Capricornille 11.3.2014 eli päivänä, jona omaisuuserät luovutettiin tälle ja jona Capricornin maksaman Nürburgringin omaisuuserien ostohinnan vahvistava myyntisopimus allekirjoitettiin. Tästä seuraa, että kyseisen päivämäärän jälkeen tapahtuneet tosiseikat, kuten Capricornilla myyntisopimuksen täytäntöönpanossa ilmenneet vaikeudet ja se, että Capricorn luovutti toissijaiselle ostajalle osuutensa Nürburgringin omaisuuserien hankintaa varten perustetusta yrityksestä, eivät olleet merkityksellisiä tutkittaessa kysymystä siitä, oliko kyseisen tarjouspyyntömenettelyn yhteydessä mahdollisesti myönnetty tukea Capricornille.
- 168 Sitä paitsi, kuten komissio vastauksena unionin yleisen tuomioistuimen kysymyksiin 13.12.2017 esittämässään huomautuksissa perustellusti totesi, jos kantaja halusi, että komissio tutkii myös sen, oliko kyse uudesta tuesta, joka aiheutui myyntimenettelyn väitetystä jatkamisesta sen jälkeen, kun toinen riidanalainen päätös oli tehty, sen olisi pitänyt tehdä tästä toinen kantelu.
- 169 Tästä seuraa, että kolmannen kanneperusteen, jonka mukaan myyntimenettelyn jatkamista toisen riidanalaisen päätöksen tekemisen jälkeen ei otettu huomioon, tueksi esitettyjen väitteiden perusteella ei voida todeta, että komissiolla oli alustavassa tutkintavaiheessa Nürburgringin omaisuuserien myynnin arvioinnissa vaikeuksia, jotka edellyttivät muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista.
- 170 Kolmas kanneperuste, luettuna yhdessä neljännen kanneperusteen ensimmäisen osan kanssa, on siten hylättävä.

f) Viides kanneperuste, joka koskee perustelujen puutteellisuutta

- 171 Viidennessä kanneperusteessaan kantaja väittää, että komissio jätti vastaamatta sen väitteisiin, jotka koskivat ensinnäkin liiketoimen takaamisen vaatimusta, toiseksi myyntimenettelyn jatkamista ja Nürburgringin omaisuuserien luovutusta toissijaiselle ostajalle, kolmanneksi valtion varojen käyttöä ja valtion osallistumista Nürburgringin omaisuuserien myyntisopimuksen ja liiketoiminnan vuokraussopimuksen tekemiseen, neljänneksi sitä, että ostajalle myönnettiin 6 miljoonaa euroa lisää valtiontukea, kun osa hankintahinnasta maksettiin Nürburgringin toiminnanharjoittajan, Nürburgring Betriebsgesellschaft mbH:n, toimintavuoden 2014 voitosta (ks. edellä 6 kohta), viidenneksi ostajaa ja myyjiä edustaneen asianajotoimiston roolia, kuudenneksi tarjouspyyntömenettelyn syrjivyyttä, siltä osin kuin on kyse Nürburgringin liiketoiminnan harjoittamiseen liittyvistä sopimuksista, seitsemänneksi ostajan ja myyjien tekemää liiketoiminnan vuokraussopimusta ja kysymystä siitä, oliko se valtiontukea, ja kahdeksanneksi Nürburgringin omaisuuserien ostohinnan tarkistamista asiantuntijalausuntojen avulla.
- 172 Kantaja myös väittää, että komissio ei esittänyt selviä ja yksiselitteisiä perusteluja yhtäältä sen lopullisen päätöksen 56 perustelukappaleessa mainitun organisaation osalta, joka perustettiin Nürburgringin omaisuuserien myyntisopimuksen tekemisen jälkeen harjoittamaan tilapäisesti sen liiketoimintaa siihen asti, kunnes saatavilla olisi täytäntöönpanokelpoinen komission päätös, joka selventäisi Capricornin oikeusaseman suhteessa myyjiin, ja toisaalta kyseisen liiketoimen takaamista koskevan vaatimuksen osalta.
- 173 Lopuksi kantaja väittää, että komissio ei esittänyt yksityiskohtaisia perusteluja, siltä osin kuin on kyse muutoksista, joita se teki päätöksentekokäytäntöönsä siinä yhteydessä, kun se tutki liiketoimen takaamista koskevaa vaatimusta ja maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjien ja valtion välisiä yhteyksiä.
- 174 Komissio kiistää tämän väitteen.
- 175 SEUT 296 artiklan toisessa alakohdassa tarkoitettujen perustelujen on oltava riittävät, jotta niille, joita toimenpide koskee, selviävät sen syyt ja jotta unionin tuomioistuin voi tutkia toimenpiteen laillisuuden (ks. valtiontuista tuomio 6.9.2006, Portugali v. komissio, C-88/03, EU:C:2006:511, 88 ja 89 kohta, tuomio 22.4.2008, komissio v. Salzgitter, C-408/04 P, EU:C:2008:236, 56 kohta ja tuomio 30.4.2009, komissio v. Italia ja Wam, C-494/06 P, EU:C:2009:272, 48 ja 49 kohta). Komission on selostettava kantelijalle riittävän tarkoin ne syyt, joiden vuoksi kantelussa esitetyt tosiseikat ja oikeudelliset seikat eivät ole riittäneet osoittamaan, että kyseessä on valtiontuki (tuomio 2.4.1998, komissio v. Sytraval ja Brink's France, C-367/95 P, EU:C:1998:154, 64 kohta ja tuomio 1.7.2008, Chronopost ja La Poste/UFEX ym., C-341/06 P ja C-342/06 P, EU:C:2008:375, 89 kohta).
- 176 Käsiteltävässä asiassa lopullisen päätöksen 266–281 perustelukappaleeseen, jonka otsikko on ”[Nürburgringin] omaisuuserien myyntiä koskevat kantelut”, sisältyy yksityiskohtainen selvitys syistä, joiden perusteella komissio päätti, että Nürburgringin omaisuuserien myynnissä ei ollut kyse valtiontuesta. Nämä perustelut olivat riittävät, jotta niille, joita toimenpide koski, selvisivät sen syyt ja jotta unionin tuomioistuin voi tutkia toimenpiteen laillisuuden ja jotta kantaja saattoi ymmärtää, minkä vuoksi kantelussa esitetyt tosiseikat ja oikeudelliset seikat eivät riittäneet osoittamaan, että kyseessä on valtiontuki.
- 177 Toisin kuin kantaja väittää, komissio ei suinkaan jättänyt vastaamatta sen väitteisiin, jotka koskivat liiketoimen takaamisen vaatimusta, joka tutkittiin kantajan ja Capricornin tarjousten rahoituksesta toimitettuja todisteita käsittelevissä lopullisen päätöksen 272 ja 273 perustelukappaleessa, Nürburgringin liiketoiminnan harjoittamisesta tehtävistä sopimuksista Capricornin kanssa käytyjä neuvotteluja, joihin viitattiin saman päätöksen 275 perustelukappaleen e kohdassa, ja ostajaa ja myyjiä edustaneen asianajotoimiston roolia, johon viitattiin mainitun päätöksen 275 perustelukappaleen j kohdassa.

- 178 Vaikka siis komissio jätti vastaamatta kantajan kantelussaan esittämiin muihin väitteisiin, tämä vastaamatta jättäminen ei voi merkitä perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä, koska sen mukaan komissio on velvollinen esittämään ainoastaan sellaiset tosiseikat ja oikeudelliset seikat, joilla on olennainen merkitys päätöksen systematiikan kannalta. Kantelijan esittämien perusteiden ja komission päätöksen perustelujen välinen välttämätön vastaavuus ei nimittäin edellytä, että komission on kumottava jokainen kyseisten perusteiden tueksi esitetty väite (ks. tuomio 1.7.2008, Chronopost ja La Poste/UFEX ym., C-341/06 P ja C-342/06 P, EU:C:2008:375, 96 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 3.3.2010, Freistaat Sachsen v. komissio, T-102/07 ja T-120/07, EU:T:2010:62, 180 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 179 Tämä pätee sitäkin suuremmalla syyllä tukien alustavan tutkintavaiheen päätteeksi tehtyyn päätökseen, koska tällaisen lyhyellä aikavälillä tehdyn päätöksen on sisällettävä ainoastaan ne syyt, joiden vuoksi komissio katsoo, ettei kyseisen toimenpiteen arviointiin liity vakavia vaikeuksia, jotka edellyttäisivät muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista (tuomio 15.6.1993, Matra v. komissio, C-225/91, EU:C:1993:239, 48 kohta ja tuomio 22.12.2008, Régie Networks, C-333/07, EU:C:2008:764, 65 kohta).
- 180 Tästä seuraa, että perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä koskevan viidennen kanneperusteen perusteella ei voida todeta, että komissiolla oli alustavassa tutkintavaiheessa Nürburgringin omaisuuserien arvioinnissa sellaisia vaikeuksia, jotka edellyttivät muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista.
- 181 Edellä esitetyn perusteella viides kanneperuste on hylättävä.
- 182 Tästä seuraa, että neljännen kanneperusteen ensimmäisen osan ja ensimmäisen, kolmannen ja viidennen kanneperusteen perusteella ei voida todeta, että komissiolla oli alustavassa tutkintavaiheessa Nürburgringin omaisuuserien myynnin arvioinnissa sellaisia vaikeuksia, jotka edellyttivät muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista.

g) Neljännen kanneperusteen toinen osa, joka koskee asetuksen N:o 659/1999 20 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan rikkomista

- 183 Neljännen kanneperusteen toisessa osassa kantaja väittää, että komissio rikkoi asetuksen N:o 659/1999 20 artiklan 2 kohdan toista alakohtaa, koska se ei ilmoittanut kantajalle aikomuksestaan hylätä sen kantelu eikä myöskään kehottanut kantajaa esittämään uusia huomautuksia.
- 184 Komissio kiistää tämän väitteen.
- 185 Asetuksen N:o 659/1999, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksen N:o 659/1999 muuttamisesta 22.7.2013 annetulla neuvoston asetuksella (EU) N:o 734/2013 (EUVL 2013, L 204, s. 15), 20 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa säädetään, että ”jos komissio katsoo, että asianomainen osapuoli ei ole noudattanut kantelulle säädettyä lomakepakkoa tai että asianomaisen osapuolen esittämät tosiseikat ja oikeudelliset seikat eivät riitä osoittamaan alustavan tarkastelun perusteella sääntöjenvastaisen tuen olemassaoloa tai tuen väärinkäyttöä, se ilmoittaa tästä asianomaiselle osapuolelle ja kehottaa sitä esittämään huomautuksensa asetetussa määräajassa, joka ei yleensä ylitä yhtä kuukautta”. Lisäksi mainitaan, että ”jos asianomainen osapuoli ei esitä kantaansa asetetussa määräajassa, kantelu katsotaan peruutetuksi”.
- 186 Asetuksen N:o 659/1999, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 734/2013, 20 artiklan 2 kohdan kolmannessa alakohdassa säädetään, että ”komissio lähettää kantelijalle jäljennöksen kantelun aiheesta koskevassa asiassa annetusta päätöksestä”.
- 187 Asetuksen N:o 659/1999 20 artiklan 2 kohtaa on luettava sen valtiontuen tarkastusmenettelyissä sovellettavien käytännesääntöjen (EUVL 2009, C 136, s. 13) 48 kohtaan sisältyvän säännön valossa, jonka mukaan komissio pyrkii periaatteessa 12 kuukauden määräajan kuluessa tekemään ensisijaisissa

asioissa asetuksen (EY) N:o 659/1999 4 artiklan mukaisen päätöksen ja lähettämään kantelijalle jäljennöksen päätöksestä tai lähettämään kantelijalle hallinnollisen kirjeen, jossa esitetään komission alustava näkemys, silloin kun ei ole kyse ensisijaisista asioista.

- 188 Asetuksen N:o 659/1999 20 artiklan, jossa säädetään asianomaisten osapuolten oikeuksista, 2 kohdan toisessa ja kolmannessa virkkeessä todetaan, että kun komissio on saanut tällaiselta asianomaiselta osapuolelta tietoja oletetuista sääntöjenvastaisista tuista, se joko katsoo, että sillä ei saamiensa tietojen perusteella ole riittävää syytä ottaa kantaa asiaan ja ilmoittaa tästä asianomaiselle osapuolelle, tai tekee päätöksen asiassa, jota toimitetut tiedot koskevat (tuomio 18.11.2010, NDSHT v. komissio, C-322/09 P, EU:C:2010:701, 55 kohta).
- 189 Käsiteltävässä asiassa komissio teki päätöksen, jossa se tutki kantajan esittämät väitteet ja otti kantaa niihin.
- 190 Näin ollen on pääteltävä, että komissio ei rikkonut asetuksen N:o 659/1999 20 artiklan 2 kohdan toista alakohtaa.
- 191 Neljännen kanneperusteen toinen osa on hylättävä.
- 192 Seuraavaksi on tutkittava neljännen kanneperusteen neljäs osa ja lopuksi neljännen kanneperusteen kolmas osa.

h) Neljännen kanneperusteen neljäs osa, jonka mukaan kantajan kantelua ei tutkittu huolellisesti

- 193 Neljännen kanneperusteen neljännessä osassa kantaja väittää, että komissio ei tutkinut huolellisesti tarjouspyyntömenettelyä. Se ei etenäkään pyytänyt myyjiltä ja Saksan viranomaisilta lisätietoja ja tukeutui yksinomaan maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjien Saksan viranomaisille toimittamiin tietoihin, joiden paikkansapitävyys sen olisi pitänyt tarkistaa. Komissio ei myöskään hyväksynyt kantajan 6.7.2014 esittämää pyyntöä, jossa tätä pyydettiin esittämään lisäkysymyksiä Saksan liittotasavallalle ja asianomaisille kolmansille osapuolille.
- 194 Komissio kiistää tämän väitteen.
- 195 Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan komission on tutkittava sille tehdyt valtiontukea koskevat kantelut huolellisesti ja puolueettomasti, mikä saattaa edellyttää sitä, että se tutkii kantelun laajemmin kuin vain kantelijan sille esittämien tosiseikkojen ja oikeudellisten seikkojen osalta ja että se tutkii sellaisia seikkoja, joihin kantelija ei ole nimenomaisesti vedonnut (tuomio 2.4.1998, komissio v. Sytraval ja Brink's France, C-367/95 P, EU:C:1998:154, 62 kohta ja tuomio 2.9.2010, komissio v. Scott, C-290/07 P, EU:C:2010:480, 90 kohta).
- 196 Valtiontukien valvonnasta on todettava, että vaikka jäsenvaltion on SEU 4 artiklan 3 kohdassa määrätyn lojaalin yhteistyön velvoitteen mukaisesti toimittava yhteistyössä komission kanssa toimittamalla sille kaikki ne seikat, joiden avulla se voi ratkaista kysymyksen siitä, onko kyseessä oleva toimenpide luonteeltaan valtiontukea, komissiolla on tästä huolimatta perustamissopimuksen perustavanlaatuisia valtiontukisääntöjä koskevaan hyvään hallintoon liittyvän intressin vuoksi velvollisuus tutkia asia huolellisesti ja puolueettomasti, ja tämä velvollisuus edellyttää erityisesti, että komissio tutkii huolellisesti jäsenvaltioiden sille esittämät seikat (ks. tuomio 22.10.2008, TV2/Danmark ym. v. komissio, T-309/04, T-317/04, T-329/04 ja T-336/04, EU:T:2008:457, 183 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 197 Kun otetaan huomioon komission velvollisuus suorittaa huolellinen ja puolueeton tutkiminen, on todettava, että vaikka sillä onkin harkintavaltaa, se ei siten kuitenkaan voi jättää pyytämättä tietoja, jotka voivat vahvistaa tai horjuttaa muita kyseessä olevan toimenpiteen tutkimiseksi keskeisiä tietoja, joiden luotettavuutta ei voida pitää riittävän selvänä (tuomio 26.6.2008, SIC v. komissio, T-442/03, EU:T:2008:228, 225 kohta).
- 198 SEUT 108 artiklan 3 kohdan mukaisessa alustavassa tutkinnassa komission on muodostettava käsityksensä asiasta sekä kyseisen jäsenvaltion ilmoittamien tietojen että mahdollisten kantelijoiden toimittamien tietojen perusteella (tuomio 3.5.2001, Portugali v. komissio, C-204/97, EU:C:2001:233, 35 kohta).
- 199 Ensimmäisessä väitteessään kantaja väittää, että sen kantelua ei tutkittu huolellisesti, koska komissio ei hyväksynyt sen 6.7.2014 päivättyä pyyntöä, jossa tätä pyydettiin esittämään lisäkysymyksiä Saksan liittotasavallalle ja asianomaisille kolmansille osapuolille.
- 200 Tästä on muistutettava, kuten edellä 178 kohdassa mainittiin, että komissio ei ole velvollinen ottamaan kantaa kaikkiin asianomaisten sille esittämiin väitteisiin, vaan sen on ainoastaan esitettävä sellaiset tosiseikat ja oikeudelliset seikat, joilla on olennainen merkitys päätöksen systematiikan kannalta (ks. tuomio 1.7.2008, Chronopost ja La Poste/UFEX ym., C-341/06 P ja C-342/06 P, EU:C:2008:375, 96 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 3.3.2010, Freistaat Sachsen v. komissio, T-102/07 ja T-120/07, EU:T:2010:62, 180 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 201 Koska siis kantaja ei ole osoittanut, että komissio jätti tutkimatta toisen riidanalaisen päätöksen tekemiseen tarvittavat tiedot tai tarkistamatta niiden paikkansapitävyyden, tämä väite on hylättävä.
- 202 Toisessa väitteessään kantaja vetoaa siihen, että sen kantelua ei tutkittu huolellisesti, koska komissio ei pyytänyt myyjiltä ja Saksan viranomaisilta lisätietoja ja koska se tukeutui yksinomaan maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjien Saksan viranomaisille toimittamiin tietoihin.
- 203 Tältä osin asiakirja-aineistosta ilmenee, että kantajan kantelun tekemisen jälkeen komissio pyysi 23.5. ja 4. ja 7.7.2014 tietoja Saksan viranomaisilta, jotka toimittivat ne 23.4., 26.5. ja 10.7.2014. Komission yksiköt ja Saksan viranomaisten edustajat, maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjät ja KPMG pitivät kokoukset 22.7. ja 5.9.2014.
- 204 Lopullisen päätöksen 272–276 perustelukappaleessa komissio tutki kantajan huomautukset, jotka mainittiin lopullisen päätöksen 115–120 perustelukappaleessa, ja maksukyvyttömyysmenettelyn selvittäjien Saksan viranomaisille toimittamat huomautukset, jotka mainittiin saman päätöksen 121–135 perustelukappaleessa, ja otti kantaa niihin. Komissio esitti ensiksi mainituissa perustelukappaleissa omat toteamuksensa ja huomautuksensa merkityksellisistä seikoista ja erityisesti todisteista, jotka koskivat yhtäältä kantajan ja toisaalta Capricornin kykyä hankkia Nürburgringin omaisuuserien ostoon vaadittava rahoitus.
- 205 Näin ollen komissio on käsiteltävässä asiassa hyvinkin tutkinut ja arvioinut sekä kantajan että Saksan viranomaisten toimittamat tiedot. Tässä yhteydessä mistään ei voida päätellä, että komission tutkinta oli puutteellinen tai että se laiminlöi velvollisuutensa tutkia kantelu huolellisesti.
- 206 Toinen väite ja siten neljännen kanneperusteen neljäs osa on näin ollen hylättävä perusteettomina.

i) Neljännen kanneperusteen kolmas osa, jonka mukaan kantajan kantelua ei tutkittu puolueettomasti

- 207 Neljännen kanneperusteen kolmannessa osassa kantaja väittää, että komission oli mahdoton tutkia sen valitusta puolueettomasti kilpailuasioista vastaavan komission jäsenen tiedotusvastaavaan 15.5.2014 julkaistussa lehtiartikkelissa antaman lausunnon (jäljempänä riidanalainen lausunto) vuoksi. Tästä lausunnosta, sellaisena kuin se esitetään kantajan toimittamassa lehtiartikkelissa, ilmenee, että komission käytettävissä väitetysti olleiden tietojen mukaan Saksa viranomaiset olivat noudattaneet ohjeistusta, jonka kilpailuasioista vastaava komission jäsen oli antanut niille Nürburgringin omaisuuserien myyntimenettelyn alussa lähettämässään kirjeessä ja että nämä omaisuuserät oli myyty markkinahintaan suurimman tarjouksen tekijälle avoimessa, läpinäkyvässä ja syrjimättömässä valintamenettelyssä eli laillisessa tarjouspyyntömenettelyssä.
- 208 Komissio kiistää tämän väitteen.
- 209 Kartelleja ja määräävän markkina-aseman väärinkäyttöä koskevan vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan sääntöjenvastaisuus, kuten lehdistölle annetut lausunnot, jotka eivät rajoitu pelkästään kilpailuasioista vastaavan komission jäsenen henkilökohtaiseen näkemykseen siitä, olivatko tutkitut toimenpiteet unionin oikeuden mukaisia, voi aiheuttaa kyseisen päätöksen kumoamisen, jos näytetään toteen, että päätös olisi ollut sisällöltään erilainen, jos sääntöjenvastaisuutta ei olisi tapahtunut (tuomio 16.12.1975, Suiker Unie ym. v. komissio, 40/73–48/73, 50/73, 54/73–56/73, 111/73, 113/73 ja 114/73, EU:C:1975:174, 91 kohta ja tuomio 6.7.2000, Volkswagen v. komissio, T-62/98, EU:T:2000:180, 283 kohta).
- 210 Saman oikeuskäytännön mukaan kantajan on esitettävä ainakin viitteitä, jotka tukevat mainitunkaltaista johtopäätöstä. (tuomio 15.3.2006, BASF v. komissio, T-15/02, EU:T:2006:74, 606 kohta).
- 211 Tätä SEUT 101 ja SEUT 102 artiklan soveltamista koskevaa oikeuskäytäntöä voidaan soveltaa analogisesti valtioneuvoston päätöksiin, jotka liittyvät SEUT 107 ja SEUT 108 artiklan soveltamiseen ja erityisesti nyt käsiteltävään asiaan.
- 212 Tämän oikeuskäytännön mukaisesti on todettava, että kantaja ei ole esittänyt mitään todistetta tai viitettä siitä, että jos riidanalaista lausuntoa ei olisi annettu, lopullinen päätös olisi voinut olla sisällöltään toisenlainen. Unionin yleinen tuomioistuin nimittäin totesi edellä, ettei ensimmäisen, kolmannen ja viidennen kanneperusteen ja neljännen kanneperusteen ensimmäisen osan tarkastelun perusteella voida todeta, että komissiolla oli alustavassa tutkintavaiheessa Nürburgringin omaisuuserien myynnin arvioinnissa sellaisia vaikeuksia, jotka edellyttivät muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista. Samoin unionin yleinen tuomioistuin totesi, että neljännen kanneperusteen neljännen osan perusteella ei voitu päätellä, että komission tutkinta oli puutteellinen tai että se laiminlöi velvollisuutensa tutkia kantelu huolellisesti.
- 213 Neljännen kanneperusteen kolmas osa ja siten neljäs kanneperuste kokonaisuudessaan on hylättävä, eikä riidanalaisen lausunnon luonteesta tai ulottuvuudesta ole tarpeen lausua.
- 214 Koska kaikki kanneperusteet, joissa vaadittiin toisen riidanalaisen päätöksen kumoamista SEUT 108 artiklan 2 kohdan mukaisten menettelyllisten oikeuksien loukkaamisen perusteella, on hylätty, kyseisen päätöksen kumoamista koskeva vaatimus on hylättävä.
- 215 Kantaja on useaan kertaan pyytänyt saada esittää todistajanlausuntoja. Koska tällaiset lausunnot eivät vaikuta olevan välttämättömiä riidan ratkaisemiseksi ja etenkin sen tarkistamiseksi, olisiko kantajan esittämien tosiseikkojen tai todisteiden pitänyt synnyttää komissiolle epäilyjä, nämä pyynnöt on hylättävä.

216 Kaikkien edellä esitettyjen seikkojen perusteella kanne on jätettävä osittain tutkimatta ja muilta osin hylättävä perusteettomana.

IV Oikeudenkäyntikulut

217 Unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 134 artiklan 1 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska kantaja on hävinnyt asian ja komissio on vaatinut oikeudenkäyntikulujensa korvaamista, kantaja on velvoitettava korvaamaan komission oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla,

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (laajennettu ensimmäinen jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) **Lausunnon antamisen raukeamista koskeva vaatimus ratkaistaan pääasian yhteydessä.**
- 2) **Lausunnon antamisen raukeamista koskeva vaatimus hylätään.**
- 3) **Kanne hylätään.**
- 4) **NeXovation, Inc. vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja se veloitetaan korvaamaan Euroopan komission oikeudenkäyntikulut.**

Pelikánová

Valančius

Nihoul

Svenningsen

Öberg

Julistettiin Luxemburgissa 19 päivänä kesäkuuta 2019.

Allekirjoitukset

Sisällys

I Asian tausta	2
A Hallinnollinen menettely ja Nürburgringin omaisuuserien myynti	2
B Riidanalaiset päätökset	4
II Oikeudenkäyntimenettely ja asianosaisten vaatimukset	4
III Oikeudellinen arviointi	6
A Ensimmäisen riidanalaisen päätöksen kumoamista koskevan vaatimuksen tutkittavaksi ottaminen .	6
B Toisen riidanalaisen päätöksen kumoamista koskeva vaatimus	8
1. Tutkittavaksi ottaminen ja lausunnon antamisen raukeamista koskeva vaatimus	9
2. Asiakysymys	11
a) Alustavat huomautukset päätöksen, jossa todetaan alustavan tutkintavaiheen päätteeksi, että kyse ei ole tuesta, tuomioistuINVALVONNAN laajuudesta	11
b) Alustavat huomautukset kanteen kohteesta	12
c) Neljännen kanneperusteen ensimmäinen osa, joka koskee vakavia vaikeuksia Nürburgringin omaisuuserien myynnin arvioinnissa	13
1) Alustavan tutkintavaiheen kesto	13
2) Toisen riidanalaisen päätöksen sisältö	13
d) Ensimmäinen kanneperuste, joka koskee valtiontuen käsitteen virheellistä tulkintaa, siltä osin kuin on kyse ostajalle tarjouspyyntömenettelyn yhteydessä myönnetystä valtiontuesta	15
1) Ensimmäisen kanneperusteen ensimmäinen osa, joka koskee ostajalle tarjouspyyntömenettelyn yhteydessä myönnettyä etua	15
i) Tarjouspyyntömenettelyn läpinäkymättömyyttä koskeva väite	16
ii) Tarjouspyyntömenettelyn syrjivyyttä koskeva väite	16
iii) Capricornin ja kantajan tarjousten suuruutta ja rahoitusta koskeva väite	18
2) Ensimmäisen kanneperusteen toinen osa, joka koskee ostajalle Nürburgringin omaisuuseriä koskevan liiketoiminnan vuokraussopimuksen yhteydessä myönnettyä etua	19
3) Ensimmäisen kanneperusteen kolmas osa, joka koskee valtion varojen käyttöä Nürburgringin omaisuuserien myyntiin ostajalle	19
e) Kolmas kanneperuste, jonka mukaan tutkinnassa ei otettu huomioon myyntimenettelyn jatkamista siten, että Capricorn luovutti osuutensa Nürburgringin omaisuuserien hankintaa varten perustetusta yrityksestä toissijaiselle ostajalle	20

f) Viides kanneperuste, joka koskee perustelujen puutteellisuutta	22
g) Neljännen kanneperusteen toinen osa, joka koskee asetuksen N:o 659/1999 20 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan rikkomista	23
h) Neljännen kanneperusteen neljäs osa, jonka mukaan kantajan kantelua ei tutkittu huolellisesti	24
i) Neljännen kanneperusteen kolmas osa, jonka mukaan kantajan kantelua ei tutkittu puolueettomasti	26
IV Oikeudenkäyntikulut	27